

LETO XXIII. Štev. 27

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK IVAN SINKOVEC UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

LJUDSKA PRAVICA USTANOVLJENA 4. OKTOBRA 1954 - MED NARODNOOSVOBODILNO BORBO JE IZJAVILA KOT 14-DNEVNIK IN TEDNIK - OD OSVOBODITVE DO 1. JULJA 1951 KOT DNEVNIK - NATO PA KOT TEDNIK - OD 1. JUNJA 1953 IZJAVI V REDAKCIJSKI POVEZANOSTI Z "BORBO"

SPOROČILO VII. PLENUMA CK ZKJ

Kongres Zveze komunistov Jugoslavije bo letos novembra v Ljubljani

Beograd, 1. febr. (Tanjug) Sedmi plenum Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije je zasedal 1. februarja letošnjega leta. Na plenumu so sklenili, da bo sedmi kongres Zveze komunistov Jugoslavije v novembru 1957 v Ljubljani.

Sklenili so, da bodo na kongresu prebrani naslednji referati: 1. politični referat; 2. organizacijsko poročilo Centralnega komiteja ZKJ; 3. referat o programu ZKJ. Delegati za kongres bodo izvoljeni po ključu: na 400 članov ZKJ po en delegat.

Plenum je potrdil sestavo komisije, ki bo izdelala osnutek programa ZKJ. Komisijo je predlagal izvršni komitej CK ZKJ in v njej so tovariši Josip Broz-Tito, Edvard Kardelj, Moša Pijade, Svetozar Vukmanovič, Djuro Salaj, Vladimir Bakarič, Lazar Koliševski, Cvijetin Mijatović, Milentije Popović, Veljko Vlahović, Anka Berus, Boris Zihel, Jovan Veselinov, Dobrica Čosić, Milijan Neoričić, Predrag Ajtić in Janez Vipotnik.

Plenum je izvolil tudi komisijo za spremembe in dopolnitve statuta ZKJ, v kateri so: Moma Marković, Dobrovič Radosavljevič, Otmar Krcacić, Cvijetin Mijatović, Vida Tomšič, Zvonko Brkić, Dušan Petrovič, Krste Crvenkovski, Paško Romac, Mileva Planojevič in Dragomir Nikolić.

Razen tega je plenum proučil nekatere probleme s področja stikov CK ZKJ z drugimi komunističnimi partijami in odobril dosedanje dejavnost CK ZKJ.

Novi francoski veleposlanik v Beogradu Vincent Broustra je bil v četrtki pri našem predsedniku republike in mu slovesno izročil svoja poverljiva pisma.

SEJA PREDSEDSTVA ZVEZNEGA ODBORA SZDLJ

Socialistična zveza pripisuje velik pomen kongresu delavskih svetov

Obpravnavali so nekatera vprašanja tiska, poročilo odbora za sklicanje kongresa delavskih svetov in predlog za proslavo Dneva žena - Sklenili so, da bo plenum Zveznega odbora SZDL sredi marca

Beograd, 1. febr. (Tanjug). Včeraj je bila v Beogradu skupna seja predsedništva in organizacijsko-političnega sekretariata zveznega odbora SZDL Jugoslavije, na kateri so razpravljali o nekaterih problemih tiska, o poročilu odbora za sklicanje kongresa delavskih svetov Jugoslavije in še o nekaterih drugih zadevah.

Na seji je bilo podano poročilo organizacijsko-političnega sekretariata in komisije za tisk, na podlagi katerega so razpravljali o nekaterih pereh zadevah tiska. Ugotovili so, da je tisk v zadnjih letih znatno napredoval glede splošne informiranja s področja zunanje kakor tudi notranje politike. Izpopolnil in razvil se je mehanizem organov in ustanov, ki dajejo tisku obvestila in informacije o tekočih problemih in naloga notranje in zunanje politike.

Medtem so se v tisku pojavile tudi nekatere pomanjkljivosti glede pravičnega izkoriščanja teh informacij, namreč glede njihovega komentiranja in tolmačenja. V zvezi s tem so premotrili nadaljnje ukrepe, ki bi bili potrebni za napredek in zboljšanje ravnih novinarstva ter vzgojo novinarskih kadrov. Posebno pozornost so posvetili potrebi po nadaljnjem raz-

VREMENSKA NAPOVED

za soboto, 2. februarja: Oblačno in v visinah zamegleno. Nočne temperature med -6 in -2, v Poročju okoli +1, dnevne temperature med 0 in 4, v Primorju do 8°C.

SNEŽNE RAZMERE Ribniška koča 55 cm, Celjska koča 15 cm, Mozirska koča 30, Logarska dolina 40, Koroska 130, Kravčev 30, Kofce 40, Komna 150, Vršič 100, Tamar 30, Kranjska gora 20, Dom Planica 30, Črni vrh nad Idrijo 30, Ljubljana 11, Planica 18, Jezersko 14, Slovenj Gradec 15, Celje 12, Maribor 16, Murska Sobota 6, Novo mesto 30, Kredarica 54, Polzevo 30 cm.

Čestitka predsednika Tita trgovski mornarici

Reka, 1. febr. (Tanjug). Ob proslavi desetletnice Jugoslovanske trgovske mornarice je poslal predsednik republike Josip Broz Tito pomorščakom naslednjo čestitko:

»Ob proslavi desetletnice Jugoslovanske trgovske mornarice pošiljam vsem našim pomorščakom priskrbeno pozdrave in najboljše želje.«

Obisk iz Tokia

Beograd, 1. febr. (Tanjug). Predstavnik japonske vlade in član parlamenta Cudži Masanobu se od večera mudi v Beogradu in bo ostal na obisku v naši državi teden dni. Ob prihodu je sodelavcu Tanjuga izrazil svoje zadovoljstvo, ker je prišel v Jugoslavijo, in rekel: »Čeprav je Japonska daleč od vaše dežele, gleda japonski narod z velikim spoštovanjem na vztrajne in iskrene napore vaših narodov, da bi okrepili mir na svetu in iztrebili korenine mednarodnih trenj. Poglaviti namen mojega obiska je, da osebno spoznam vašo deželo in narode in da posredujem za poglobljanje medsebojnega razumevanja med narodi naših dežel prek osebnih stikov in izmenjave gledišč o raznih vprašanjih.« Cudži Masanobu je prepotoval več azijskih dežel in je bil tudi v Egiptu, kjer se je sestel s predsednikom Naserjem. Od onod je prispel k nam.

Županova velika usta

New York, 1. febr. - Kralj Iba Sand je prispel v ZDA na povabilo predsednika Eisenhowerja. Pred newyorškim pristaniščem so ga sprejeli z vsemi častmi kot poglavarja tuje dežele, hkrati pa ga je sprejel leden molk vsega, kar je pod komando župana Wagnerja, ki je izjavil, da se ga ta prihod prav nič ne tiče, »ker je ta mož antisemit, protikotoličan ter borec za suženjstvo in kot takšen v Wagnerjevem mestu nezaželen.« Pri sprejemu visokega

gosta ni bilo iz mestne hiše žive duše. Župaj je prepeval vsake oblike uradnega sprejema na področju svoje oblasti.

Wagnerjevega stališča pa mnogi newyorški časniki nič ne odobravajo. »World Telegram« je objavil odprto pismo, v katerem mu očita, da je predstavil prebivalce New Yorka kot »primitivce«. Newyorčani pa so mu prek tega časnika poslali nekaj naukov: »Zelo sem zdaj zadovoljen, da Wagnerja nismo izvolili v Senat.« Pravi neki bralec. Drugi sodi: »Saj mu ni bilo treba pozdraviti Sauda, če mu ni pri srcu, lahko pa bi bil držal zaprta vsaj svoja velika usta.« Tretji meni: »Razglasil se je za zunanjepolitičnega strokovnjaka, namesto da bi pazil, da bi bile mestne ulice bolj snažne.« »World Telegram« se boji, da bi utegnile ZDA Wagnerjevo početje drago plačati. Naj bo sprejem kralja Sauda v Washingtonu še tako svečan, bo težko zabrisati tisto, kar se je zgodilo v New Yorku. Ameriški ugled na Daljnem vzhodu bi utegnil zelo trpeti.

VELEPOSLANIK UVALIČ PRI FIGLU

Dunaj, 1. febr. (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik dr. Radivoj Uvalič je bil danes dopoldne pri avstrijskem zunanjem ministru Leopoldu Figlu. Govorila sta dobre pol ure o odnosih med obema deželama.

PAPIRNATI PREPIR MED VELIKIMI

Moskva očita Zahodu da se izogiba razprave o razorožitvi

Moskva, 1. febr. (Tanjug) Sovjetska zveza bo nadaljevala svoja prizadevanja za sporazum v razorožitvi, zmanjšanja napetosti na svetu in sistem kolektivne varnosti, je rečeno v poročilu TASS, s katerim so danes seznanili tuje novinarje na sestanku v zunanjem ministru. V tem poročilu pa je poudarjeno, da sovjetski vodilni krogi obžalujejo, da zahodni vodilni predstavniki na nedavnem zasedanju političnega odbora OZN niso sprejeli predlogov SZ o razorožitvi. Zavrnilo predloga o razširitvi ožjega odbora razorožitvene komisije OZN, katerega člani so razen Sovjetske zveze, ZDA, Velike Britanije in Kanada, zaostreje skrb, da se bo to vprašanje znova znašlo v zagati.

Poročilo TASS pravi, da je moč iz odgovorov predsednikov Eisenhowerja, Edena in Molleta povzeti namen, da bi se ognili neposrednemu odgovoru na sovjetske predloge. Predlog predsednika Bulganina o fotografiranju iz zraka ni našel razumevanja. Poročilo poudarja, da ZDA krepijo oborožitev, tudi atomsko, ter da se pripravljajo na ureditev posebnih atomskih naprav na področju nekaterih drugih dežel. To dokazuje, da se ZDA pripravljajo na atomsko vojno.

Poročilo dalje poudarja, da so zahodne države odklonile tudi Bulganinov predlog SZ, naj bi sklicali konferenco poglavarjev velešil, na kateri bi proučili možnosti razorožitve. V svojem odgovoru je predsednik Eisenhower poudaril, da bodo ZDA pojasnile svoje predloge v okviru OZN in enako so zagotovili tudi državniški Francije in Velike Britanije. Na nedavnem zasedanju OZN pa zahodne države niso sprožile nobenega predloga, marveč so se nasprotno izognile razpravi o sovjetskih predlogih.

Poročilo TASS še enkrat poudarja, da bi lahko bil sovjetski predlog o razorožitvi z dne 18. novembra dobra podlaga za razgovore o ureditvi tega vprašanja. Načelnik oddelka za tisk je izjavil, da bodo sovjetski časniki razen tega poročila TASS objavili tudi odgovore Eisenhowerja, Molleta in Edena na pismo predsednika sovjetske vlade Bulganina z dne 18. novembra.

Državne koristi ZDA in prostaške metode raznih »Daily Mirrorjev«

Zdaj se zaganjajo še v delegacije tujih dežel v OZN

(OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA)

New York, 1. febr. - V diplomatskih krogih OZN so ostro obsodili početje newyorškega župana. Mnogi delegati raznih dežel so se odkrito zgražali in ugotavljali, da človek ne bi mogel pričakovati, da bodo v mestu, izbranem za središče OZN, tako zelo pozabili na temeljna pravila spodobnosti, če so že zanemarili koristi zboljšanja mednarodnega položaja in tudi same koristi ZDA in so že prešli prek dejstva, da ima New York precej materialnih koristi, če je v njem središče svetovne organizacije, da bi mogli uradno sprožiti skrajno nekulturno in žaljivo političantsko gonjo proti deželam, katerih državniče vlada ZDA povabila na obisk. Osuplost je velika, čeprav je pojasnilo dokaj preprosto: župan Wagner je na zadnjih volitvah v Senat pogorel in zdaj si prizadeva s svojimi ultraklerikalnimi, protiarabskimi, protijugoslovanskimi in nazadnjaškimi izpadi dobiti čim večjo podporo reakcionarnih klerikalnih organizacij močno ekstremnih židovskih krogov. Mož namreč računata na ogorčenje teh sil spridlo obsodbe izraelskega napada na Egipt ter na sovražno stališče enih in drugih nasproti Jugoslaviji.

Diplomatski krogi v OZN opozarjajo na težave, ki jih povzročata gonja predsedniku Eisenhowerju in njegovi vladi. Nesmiselnost gonja proti nekaterim državam je dobila zdaj še eno nevarno obliko v krajevnih časnikih, ki so preveč povezani z newyorškim županom ali z že omenjenimi reakcionarnimi silami. Čeprav so objavili neresno pisane uvodnike, so v njih neposredno pozvali na napad na samo OZN in na delegacije v njih nasploh. Prostaške »Daily Mirror« ni po volji, da se »New York dolgočasi, odkar je postal središče OZN.« Vsakršni nevzgojeni tipi, ki imajo avtomobile z diplomatskimi številkami, po mili volji kršijo prometne

predpise, piše ta časnik in poziva na primer Američane, ki so brali deklaracijo o neodvisnosti, naj jim »razbijejo avtomobile«.

»New York Times« pa pravi, da brččas ni nobenega poglavarja države ali katerekoli pomembnejše vlade, proti kateremu ne bi imele pomislekov nekatere skupine Američanov. Ta uvodnik je posvečen prihodu kralja Saudske Arabije in predlaganemu obisku maršala Tita. »Ti obiski ni da bi morali pomeniti,« pravi »New York Times«, »da naša vlada ali naše ljudstvo v celoti ali vsaj delno odobrava vse, kar predstavlja gost. Ti obiski pomenijo, da so voditelji naše zunanje politike prepričani, da lahko naš narod s takimi obiski samo pridobi.«

Obisk odložen

ker pogoji in vzdušje zanj še niso dozoreli

Beograd, 1. febr. Predstavnik državnega sekretariata za zunanje zadeve Branko Drašković je na vprašanje, ki so mu ga novinarji zastavili na današnjem rednem sestanku, kako je z obiskom predsednika Josipa Broza Tita v ZDA, odgovoril takole:

»Obe vladi sta menili, da bi bil obisk predsednika Josipa Broza Tita v ZDA obojestransko koristen. Do tega obiska, za katerega rok še ni bil določen, pa za zdaj ne bo prišlo, ker so pogoji in vzdušje, ki so nastali v zvezi v ZDA, pokazali, da čas za takšen obisk še ni dozorel.«

Branko Drašković je v ostale

lem izjavil, da je pribežalo do sedaj iz Madžarske v Jugoslavijo 15.057 beguncev. Poudaril je tudi, da prav zdaj v Zenevi proučujejo vprašanje pomoči Jugoslaviji za madžarske begunce. »Mi po pravičju pričakujemo,« je rekel Drašković, »materijalno pomoč OZN in to vprašanje se nam zdi nujno.«

Na vprašanje, kaj misli o sedanjem razvoju dogodkov v zvezi z zahodnoevropskim trgov, je Drašković odgovoril, da »Jugoslavija z zanimanjem spremlja razvoj tega vprašanja, ker je zahodnoevropski trg za gospodarstvo Jugoslavije zelo važna.«

V Oswieczynu

Ob obletnici osvoboditve njegovih internirancev

Varšava, 1. febr. - Na Poljskem se mudi delegacija Zveze borcev NOB iz Jugoslavije z Dušanom Petrovičem-Sanetom na čelu, ki jo je povabila na obisk poljska Zveza borcev za svobodo in demokracijo. Jugoslovanski gostje so se udeležili proslave 12-letnice osvoboditve koncentracijskega taborišča Oswieczyna (Auschwitz) pri Katowicah, v Varšavi pa so govorili z voditelji poljske Zveze borcev. V poročilu o teh razgovorih je poudarjena potreba po nadaljnji krepitvi in razširitvi medsebojnega sodelovanja.

Omenjene proslave so se udeležili delegati iz 15 evropskih dežel, katerih državljani so bili zaprti v tem taborišču in so mnogi umrli v njegovih plinskih celicah. Taborišče je bilo največje morišče, kar so jih nacisti zgradili v drugi svetovni vojni. V njem so na vse mogoče načine pomorili štiri milijone internirancev. Taborišče so po vojni spremenili v muzej, ki pa še ni dokončno urejen. V njem bodo pozneje uredili in opremili mednarodno sobo, v kateri bodo zbrani predmeti in fotografije internirancev. Razen tega pa bo imela posebno sobo v

V Beogradu se že tretji dan mudi predstavnik japonske vlade Cudži Masanobu, ki je že navezal stike z našimi državnimi voditelji. Na sliki ob prihodu iz Egipta.

Urejanje dvolastništva na meji z Romunijo

Bukarešta, 1. febr. (Tanjug). V Bukarešti je bil danes sklenjen sporazum med jugoslovansko delegacijo in delegacijo romunske vlade o ustanovitvi mešane komisije, ki naj bi ugotovila stanje dvolastniških premoženj na jugoslovansko-romunski meji. Pogajanja o tem, ki so se bila začela v Bukarešti 17. januarja, se bodo nadaljevala, brž ko bo omenjena mešana komisija zaključila delo. V poročilu o razgovorih, objavljenem v Bukarešti, je rečeno, da so potekali v vzdušju sodelovanja in prijateljstva. Jugoslovanska delegacija bo jutri odpotovala v domovino.

njem vsaka država, iz katere so bili interniranci zaprti v tem taborišču. Razpisali bodo tudi mednarodni natečaj za zgraditev monumentalnega spomenika.

Pozdrav bolgarskega ministrskega predsednika

Beograd, 1. febr. (Tanjug). - Predsednik republike Josip Broz Tito je prejel brzojavko predsednika ministrskega sveta LR Bolgarije Antona Jugova, ki je na poti v Sofijo potoval z letalom prek našega ozemlja. V svoji brzojavki sporoča Anton Jugov predsedniku Titu in jugoslovanskim narodom iskrene pozdrave in najboljše želje.

VEDLOG ODBORA ZA GOSPODARSKA IN FINANČNA VPRAŠANJA STALNE KONFERENCE MEST

Kako naj bi razdelili SKUPEN DOHODEK gospodarskih organizacij

Beograd, 1. febr. (Tanjug). — Odbor za gospodarski in finančna vprašanja Stalne konference mest je poslal sekretariatu za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta svoje priporočbe k predlogu sprememb v sistemu razdelitve skupnega dohodka gospodarskih organizacij.

Po splošni sodbi je ta predlog pozitiven, ker spreminja sedanji sistem razdelitve, ki ni vplival spodbudno ne na gospodarske organizacije ne na krajevne skupnosti. Uporaba mehanizma razdelitve bi povzročila veliko spremembo v materialnih odnosih sedanjih skladov gospodarskih organizacij, skladov občin in okrajev, kakor tudi proračunskih dohodkov. Po mnenju nekaterih ljudskih odborov bi proračunski dohodki narasli, skrčili pa bi se skladi občin in okrajev, kakor tudi skladi komunalnih gospodarskih organizacij.

Po mnenju Stalne konference mest bi bile po novem načinu razdelitve skupnega dohodka v ugodnejšem položaju tiste gospodarske organizacije, ki so poslovale lani slabše, ki sploh niso imele dobička ali pa ga je bilo malo, kakor tudi organizacije, katerih odnos plač nasproti dobičku je bil večji. Takšna podjetja imajo večje rezerve za povečanje delovne storilnosti, kar

bi ustvarilo neupravičeno večje možnosti za zvišanje plač. Zato predlagajo, naj bi takšne posledice ublažili, kar bi lahko storili z nekaterimi popravki v okviru okraja.

Po uveljavljenju predlaganega sistema za komunalna podjetja bi šel del dobička v proračun. Stalna konferenca mest predlaga, naj bi komunalna podjetja oprostili prispevkov v proračun, tako da bi ta sredstva zagotovili za investicijski sklad podjetij. Stojajo na stališču krepitve materialne podlage občin Stalna konferenca mest predlaga, naj bi osnovne sklade upostavili v občinah, skladi okrajev pa naj bi se nabirali iz dela občinskih skladov, kar bi predvidevali z družbenim planom okraja. Predlagajo tudi možnost, da bi spremenili že sprejete proračune komunalnih skupnosti, ko bo začel veljati novi sistem, da se ljudski odbori ne bi znašli v položaju, da ne bi mogli uporabiti povečanih proračunskih dohodkov.

DEJAVNOST NAŠIH PODJETIJ

Vrednost investicijskih del v tujini je lani narasla na 5,5 milijard

Beograd, 1. febr. (Tanjug). Jugoslovanska podjetja so sklenila lani več pogodb o graditvi investicijskih objektov v tujini v približni vrednosti ene milijarde. Če računamo pogodbe iz prejšnjih let, je vrednost naših investicijskih del narasla na 5,5 milijard dinarjev.

Od skupne vrednosti sklenjenih investicijskih del na gradbenih delih (ki so že ali pa bodo v doglednem času opravljena) nad 4,8 milijard. Zda gradnja naša podjetja v Turčiji objekta v vrednosti 1,6 milijarde, v Siriji so dogradila jez na reki Baradi v vrednosti 110 milijonov, v kratkem pa bo dograjena luka Latak v vrednosti 2,3 milijarde. V Siriji gradnja naša podjetja luko Minet El Beida v vrednosti 380 milijonov in končala so regulacijo reke Oronto.

Ja so dobavila tudi opremo za prvo hidrocentralo v Pakistanu, v Libanonu pa so prevzela nadzorstvo nad izgradnjo pristanišča Tripoli ter nad raziskovalnim vrtnjem na hidroenergetskem sistemu Litani.

Seja predsedstva zveznega odbora SZDL Jugoslavije

(Nadaljevanje s 1. strani)
Na seji so tudi opozorili na potrebo po intenzivnejšem in večjem delu za strokovni napredek novinarskih kadrov. Težišče pri strokovnem usposabljanju in napredovanju novinarjev naj bi bilo na novinarskih združenjih, ki naj razvijajo raz-

PO POSVETOVANJU V CK LJUDSKE MLADINE JUGOSLAVIJE

KAJ KAŽEJO IZKUŠNJE DIJAŠKIH SKUPNOSTI

Na zanimivem posvetovanju v CK Ljudske mladine Jugoslavije, ki so se ga udeležili razen članov predsedstev republiških centralnih komitejev LM, zadolženih za delo s srednješolsko mladino tudi ugledni prosvetni delavci, so obravnavali vprašanje nadaljnega razvijanja sistema družbenega upravljanja v šolah. Čeprav so bila na dnevnem redu tudi druga preča vprašanja, so udeleženci porabili največ časa za zelo živahno izmenjavo mnenj in pobud o družbenem upravljanju, in sicer prav o izkušnjah iz doletnega dela dijaških skupnosti.

To kaže, kako veliko je zanimanje za vprašanje nadaljnega obstoja in razvijanja te zelo pomembne novosti, ki v praksi poglablja in daje pravi smisel sistemu družbenega upravljanja v naših šolah.

Za kaj pravzaprav gre? V načelni presoji te pridobitve družbene demokracije so mnenja deljena. Dijaškim skupnostim dajemo mesto najprikladnejše oblike za aktivno in enakopravno sodelovanje vseh pripadnikov šolskega kolektiva v obravnavanju vseh problemov, kar jih prinašata življenje in delo v šoli. V praktičnih podrobnostih pri iskanju načina in vsebine dela razrednih in šolskih skupnosti pa imamo različne nazore, ki se gibljejo od birokratskih koncepcij o njihovi uporabi do priveske šolske administracije do njihovega zlorabljanja kot nekakšne vrste dijaške fronte proti profesorjem.

Med temi — na srečo ne najštevilnejšimi — skrajnostmi je že bogat skopek pozitivnih izkušenj in primerov, ko smo dosegli pravi namen dijaških skupnosti. Te izkušnje so trdna podlaga za na-

Marjan Lah, član predsedstva CKLM Slovenije

daljnje razvijanje skupnosti teh, v dobrohotni šali dostikrat imenovanih dijaških zborov volivcev, kajti brez te oblike sodelovanja študentov v upravljanju bi bila njihova navzočnost v šolskih odborih največkrat omejena na golo formalnost.

ZA OKREPITEV NOVIH ODNOSOV V SOLI

V tem smislu so značilne ugotovitve o delu dijaških skupnosti v Sloveniji, o katerih je na posvetovanju poročal tovariš Marjan Lah. K razmeroma naglemu uveljavljanju skupnosti je pripomoglo to, da so zrastle v obliko najbolj ustvarjalnega sodelovanja med profesorji in dijaki, tistega sodelovanja, ki smo ga dolgo iskali ob številnih posameznih in največkrat izjalovljenih poskusih v prejšnjih letih. Njihovemu uveljavljanju je koristila tudi okoliščina, da so postale vez med šolo in starši, kakor tudi njihova naglo ugotovljena značilnost, da se ne posvečajo pretežno praktičnim in materialnim vprašanjem šole (kakor šolski odbori ali roditeljski sestanki), marveč da de-

lajo predvsem za upostavitve in okrepitve novih odnosov v šoli, zlasti odnosov med profesorji in dijaki, ki niso več samo objekt vzgojnega procesa. Skupek zakoninjenih nazorov se s sodelovanjem mladih spreminja hitreje, seveda kolikor je njihovo prizadevanje res upravičeno in usmerjeno na ustvarjalne ukrepe. Prav takšno obliko sodelovanja pa zagotavljajo šolske skupnosti.

POUCEN PRIMER V MARIBORU

Zelo važni so tudi uspehi dijaške skupnosti pri obravnavanju praktičnih vprašanj šolskega pouka. V tem oziru so zlasti poučni primeri Srednje tehnične šole v Mariboru in večine šol v koprskem okraju. Tu so bile dijaške skupnosti najprej pobudnik, potem pa zelo koristen sodelavec ne samo pri oblikovanju novih odnosov med profesorji in dijaki, marveč tudi pri pospeševanju metod pouka, pri iskanju učbenikov, zboljšanju šolskega dela in učnih uspehov. V tem prednjačijo tudi šole v Kranju.

Vzlic ugotovitvi o pretežno ugodnih izkušnjah in uspehih dijaških skupnosti pa ne smemo pozabljati, da se v mnogih primerih pričakovanja še niso uresničila. Nekateri šole imajo dijaške skupnosti bolj na papirju, kakor da bi praktično delale (kriv je precej tudi malomaren odnos šolske organizacije LM). Ponekod je videti tudi odpor nekaterih profesorjev proti prizadevanju skupnosti, da bi posegle v preče probleme, kakor je na primer ocenjevanje. Ze večkrat se je pripetilo, da so resni dijaki kritizirali način dela tega ali onega profesorja, ki pa se jim je pozneje maščeval tako, da so rajši sklenili da o važnejših zadevah v šoli do konca študiranja javno ne bodo več razpravljali. To nevdružno stališče posameznih prosvetnih delavcev se dostikrat pokaže v nazorih, da jim dijaške skupnosti »stopajo na prste« in »sole pamet«. Takšni profesorji se izogibajo ali pa odklanjajo sleherno sodelovanje z dijaškimi skupnostmi. Na drugi strani pa nekateri profesorji (primer gimnazije v Kamniku) vzamejo razredno skupnost v svoje roke in jo uporabljajo za uresničevanju povsem individualne koncepcije v obravnavanju prečnih vprašanj.

Kakor vsaka novost tako gre do seveda tudi dijaške skupnosti skozi fazo začetnih pomanjkljivosti in težav. Hitrost premagovanja raznih »kamnov spotike« bo odvisna od pravičnega gledišča o namembnosti teh skupnosti kot najprimernejše oblike dejavnega in enakopravnega sodelovanja vseh pripadnikov šolskega kolektiva pri obravnavanju zadev, ki jih prinašata delo in življenje v njem. Z. St.

Kulturne VESTI

KULTURNA DELEGACIJA ČEŠKOSLOVAŠKE VLADE ODPOTOVALA IZ FRLJ

Včeraj popoldne je odpotovala v Prago kulturna delegacija češkoslovaške vlade, ki je s predstavniki jugoslovanske vlade sklenila sporazum o kulturnem in znanstvenem sodelovanju med obema deželama. Med obiskom v naši državi je češkoslovaška delegacija z ministrom za šolstvo in kulturo dr. Františkom Kahudom na čelu obiskala tudi Zagreb, Ljubljano in Novi Sad ter si ogledala več znanstvenih in kulturnih ustanov.

MEDUNIVERZITETNO SODELOVANJE

Na izredni meduniverzitetni konferenci v Skoplju su ustanovili Skupnost jugoslovanskih univerz. Tako so uresničili zamisel, ki so jo že precej dolgo omenjali in poudarjali, kadar je bilo govora o delu univerz in njihovem medsebojnem sodelovanju.

Univerze so tudi doslej že sodelovale med seboj, in sicer v kar precejšnjem obsegu. Redno so med seboj izmenjevali izkušnje na občasnih meduniverzitetnih in medfakultetnih konferencah. Vendar pa je praksa trdovratno dokazovala, da takšna oblika sodelovanja ni popolna. Kljub skupnim sestankom in konferencah je namreč prišla bolj ali manj do izraza nekakšna »zaprtost« in medsebojna ločenost univerz, bili so tudi primeri dvojnega dela, ki so na primer na kaki univerzi iskali rešitev vprašanja, ki so ga na drugi univerzi že uspešno uredili itd. Ne gre pa samo za to, da bodo zdaj odpravili posledice te ločenosti, marveč tudi da bodo ustvarili nove temelje in poti sodelovanja ter medsebojne pomoči, spravili v sklad delo in načrte v zvezi s strokovno prakso študentov, da se bodo medsebojno posvetovali o učnem programu in delovnih metodah itd.

FOLKLORNI ANSAMBEL DRUŠTVA BRANKO KRSMANOVIC JE ODPOTOVAL V NEMCIJO

Folklorni ansambel kulturno-umetniškega društva beogradske univerze »Branko Krstanović« je 29. januarja odpotoval na tritedensko turnejo po Zahodni Nemčiji, kjer bo gost socialistične mladine. Ansambel bo priredil koncerte v Duisburgu, Dortmundu, Düsseldorfu, Milcheimu, Essen in drugih mestih, na povratku pa bržkone tudi v Münchenu. Z ansambelom, v katerem je 36 pesalcev in članov orkestra, je odpotoval tudi vrhove beogradskega baleta Branko Marković.

PREDAVANJA NAŠEGA PROFESORJA NA TUJH UNIVERZAH

Profesor francoske književnosti na zagrebški univerzi Antun Polanšček je imel v Bordeauxu na povabilo tamkajšnje univerze predavanje o Miroslavu Krležici in o prevodih Proustovih del v Jugoslaviji. Podobna predavanja bo imel profesor Polanšček ta mesec tudi na univerzah v Lyonu in Strassbourgu.

TEČAJ ZA PROFESORJE ZGODOVINE

Na pravni fakulteti v Beogradu je bil včeraj zaključen 15-dnevni tečaj za profesorje in predavatelje zgodovine, ki sta ga organizirala Zveza zgodovinskih društev Jugostitije in Zgodovinsko društvo Srbije ter se ga je udeležilo 200 profesorjev zgodovine na srednjih šolah iz vseh republik. Na tečaju so obdelali zgodovino jugoslovanskih narodov od začetka prve svetovne vojne do leta 1945. Predavanja o drugi svetovni vojni so spremljali dokumentarni filmi, ki so jih predvajali v Domu JLA. Med drugim je udeležencem tečaja predaval podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Colaković o reformi šolskega sistema v naši državi, Petar Stambolić, Veljko Vlahović, Milentije Popović in Hasan Brkić pa so odgovarjali na številna vprašanja s področja znanja in notranje politike ter gospodarskega razvoja naše dežele.

SELZNICK IN HEMINGWAY

Ze davno pred vojno so posneli film po znanem Hemingwayevem romanu »Zbogom orožje«. Zda je poročajo, da so se že začele obsežne priprave za snemanje nove verzije tega filma, v kateri bodo zaupali glavno vlogo znani igralci Jennifer Jones, Producent bo David O'Selznick, eden najbolj znanih ameriških producentov. Slišati je bilo govorice, da bodo del tega filma snemali tudi pri nas, tako da bi eno domačih podjetij (UFUS) postalo souproducent filma. Če pa, da razgovori o tem niso privedli do sporazuma.

Plačila, ki jih terja splošna družbena korist

V okviru splošne zdravstvene politike ni urejeno le zdravljenje socialno zavarovanih ljudi, temveč tudi zdravljenje nezavarovane prebivalstva za določene bolezni, ki terjajo splošno družbeno skrb pri njihovem zatiranju. Z zveznim zakonom je na primer zajamčeno brezplačno zdravljenje raka, TBC, infekcijskih in veneričnih bolezni itd. To je narekovanje tako skrb za obolele, kot preventivna zaščita, ki bi ne bila učinkovita, če se ne bi na primer proti TBC in ostalim nalezljivim boleznim uprli že pri samem viru okužbe, če ne bi z zakonom zajamčili zdravljenja, izolacije itd. Stroške za zdravljenje teh bolezni krijejo občine oziroma občinski organi za socialno skrbstvo iz svojih proračunov. V državnem merilu znašajo letno preko milijarde dinarjev. Lansko leto, ko so občine po reorganizaciji prilagajale svoje proračune, ne da bi za to imele potrebne izkušnje, so marsikje planirali premajhne vstopne ali pa so dobili za te potrebe že določene premajhne postanke. Pri sestani letonjih proračunov pa so že lahko primerjali predvidene stroške z lanskoletnimi potrebami. Kjer so le to upoštevali, se bodo izognili težavam, ki so bile lani precejšnje, predvsem zaradi zaostanka plačil, ki so jih bile občine tudi po več mesece dolžne zdravstvenim ustanovam. V nekaterih podeželskih občinah se je celo primerilo, da so v posameznih primerih zaornili bolnika, češ da ne more na zdravljenje, ker nimajo potrebnega denarja ter si je bolnik pridobil svojo pravo šele na osnovi pritožbe. Ker zakon izrečno jamči brezplačno zdravljenje za določene bolezni, so seveda taki, čeprav redki primeri, zelo hude napake, ki se še v tako izjemnih primerih ne bi smele dogajati. Res pa je, da stroški za zdravljenje bolnikov, ki so po zakonu zaščiteni, močno obre-

manjujejo občinska proračuna. To tem bolj po podeželskih revnejših predelih, kjer večina ljudi ni zavarovanih in kjer slabe zdravstvene razmere, zaostanost in revščina povzročajo večje število obolenj, širjenje bolezni itd.

V Murski Soboti na primer so lani od skupnega občinskega proračuna, ki je znašal okrog 700 milijonov dinarjev, plačali za zdravljenje po zakonu zaščitenih bolnikov 120 milijonov. Tudi marsikje drugod obsegajo ti stroški 30 in še več odstotkov proračuna.

Ob tem problemu ponovno stopa v ospredje vprašanje zavarovanja kmečkega prebivalstva. To sicer ni stvar, ki bi jo bilo moč urediti čez noč. Razširitev socialnega zavarovanja zahteva namreč tudi razširitev ustanov javne zdravstvene službe, tehtno pa je treba premisliti tudi višino plačil za socialno zavarovanje na novo zavarovanih, kajti ta plačila morajo biti tolikšna, da bi z njimi lahko krili stroške socialnega zavarovanja za kmečko prebivalstvo, ne da bi šla razširitev zavarovanja na breme plačil delavcev in nameščencev. Vendar pa bo šele zavarovanje kmečkega prebivalstva bistveno razbremenilo občine sedanjih visokih plačil in jim dalo možnost, da bodo v bodoče lahko odmerili več sredstev za izpopolnitev zdravstvene službe, za ureditev novih ustanov, razširitev bolnišnic, nastanitev večjega števila zdravnikov, medicinskih sester za patronažno službo itd., čemur se morajo sedaj kljub nujnim potrebam dostikrat odpovedati, ker jim tega ne dovoljujejo proračunska sredstva.

V prihodnjih mesecih je predvidena širša konferenca, za katero bodo pripravili gradivo poslanci, člani odbora za zdravstvo pri Ljudski skupščini LRS, prav z ozirom na možnosti in probleme razširitve socialnega zavarovanja. M. N.

DNEVNA KRONIKA

Poljska sindikalna delegacija obiskala Maribor

Sindikalna delegacija iz Poljske je v četrtek obiskala Mariborsko tekstilno tovarno, gradbeno podjetje »Konstruktor« in Tovarno avtomobilov. Včeraj popoldne jo je sprejel predsednik OLO Milan Apih. Popoldne si je ogledala Vinarsko zadruge Maribor, danes pa je odpotovala v Zagreb.

Seja odbora za prosveto in kulturo Zveznega izvršnega sveta

Odbor za prosveto in kulturo Zveznega izvršnega sveta je imel v četrtek sejo, ki ji je predsedoval tovariš Rodoljub Colaković, udeležili pa so se je predsedniki izvršnih svetov ljudskih republik Hrvaške, Slovenije in Makedonije Jakob Blažević, Boris Kraigher in Ljupčo Arsov, v imenu izvršnih svetov ljudskih republik Srbije BiH in Crne gore pa Milka Minić, Uglješa Danilović in Živko Žičić. Na seji so razpravljali o novi uredbi o skladih za kadre v gospodarstvu ter sprejeli zamisel o ustanovitvi enotnih zveznih, republiških in okrajnih skladov in o tem, da bodi težišče skladov na okraju in republiku. Po posvetovanju z odgovornimi gospodarskimi organizacijami bodo predložili novi predlog Zveznemu izvršnemu svetu.

Razstava gradbenih potrebščin

Prva jugoslovanska razstava gradbenih potrebščin in začetnih sredstev v gradbeništvu bo od 30. junija do 7. julija v Skoplju. Razstava bo prikazala pregled gradbenih potrebščin in tehniko proizvodnje ter opozorila na možnosti glede uporabe nadaljnje razvoja jugoslovanske industrije gradbenih potrebščin. Med raz-

stavo bo v Skoplju tudi posvetovanje o zaščiti gradbenih potrebščin in konstrukcij.

Zasedanje jugoslovansko-francoskega odbora za gospodarsko sodelovanje in tehnično pomoč

V sredo in četrtek je bilo v Beogradu četrto zasedanje jugoslovansko-francoskega odbora za gospodarsko sodelovanje in tehnično pomoč. Francosko delegacijo je vodil poslanec v francoskem parlamentu Robert Lecure, jugoslovansko pa predsednik Zvezne industrijske zbornice Todor Vujanović. Delegacija sta med drugim sklenili, da bosta v duhu sporazuma o gospodarskem sodelovanju z dne 27. julija 1955 pripravili svojim vladam določeno število načrtov, katerih tehnično proučevanje je pred zaključkom.

Sporazum z Madžarsko o skupni obrambi pred poplavami

Te dni je bilo v Budimpešti prvo zasedanje jugoslovansko-madžarske komisije, na katerem so razpravljali o skupni obrambi pred poplavami in ledom na rekah in v tej zvezi o skupnih ukrepih in delih. Predstavniki naše delegacije, inženirji in strokovnjaki Zvezne komisije za vodno gospodarstvo so izjavili, da je bil dosežen sporazum, po katerem bodo uveljavili skupne ukrepe za določena področja ob Muri, Dravi, Donavi in Tisi. Formirali so medsebojne organe, ki bodo ves čas nevarnosti organizirali obveščevalno službo. Če bo potrebno, bo na obeh mejnih področjih dovoljeno uporabiti tudi letalstvo. Sporazumeli so se tudi o drugih podrobnostih v zvezi s skupno obrambo pred poplavami in ledom na omenjenih rekah.

Devizni tečaj

Na rednem sestanku so bili dne 1. februarja 1957 zaključki po naslednjih tečajih:
US dolar 4,470; — 5,997,76; 1,225,92; Lstg — 12,200; 12,635,05; 1,409,58; DM 181,000; 181,000; 179,678,26; 2,414,51; Bfrs — 8,100; 1,250; sfrs 55,500; 56,000; 54,125; 688,92; Lit — 710; 749,52; 1,461,50; 111; Gsr 500; — 500; 941,66; Hfl — 70,500; 65,000; 697,99; Frg. Lstg 2,700; 3,010; 2,884,36; 254,81; o. dolar Avstr. — 4,100; 4,285,33; 1,327,27; o. dolar Dan. — 594, 98; o. dolar Norv. — 780, 780; 160; o. dolar Grč. 1,250; — 1,250; 316,66; o. dolar Izr. — 861; 861; 187; o. dolar Arg. 850; — 850; 185,33; o. dolar Paragv. 870; 750; 751,20; 150,40; o. dolar Urugvaj — 1,720; 475,33; o. dolar ZSSR — 1,720; 475,33; o. dolar Vzh. Nem. 1,150; 785; 997,20; 232,40.
Opomba: številke pomenijo: 1. tečaj v Ljubljani, 2. tečaj v Zagrebu, 3. srednji tečaj FRLJ, 4. azio v %.

VOLILNA ZUNANJEPOLITICNA RAZPRAVA V BONNU

Adenauer se je premislil?

Nemška zunanja politika spet strogo na zahodnem blokovskem tiru — Ollenhauer v ofenzivi spričo oddaljevanja od združitve obeh nemških dežel

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Bonn, 1. febr. Zunanjepolitična debata v Zveznem zboru, o kateri vsi pravijo, da je bila vsaj v zadnjih dveh letih »najostrejša«, je potekala včeraj v znamenju predvolilnega boja med vladno koalicijo in opozicijskimi strankami. Vladno deklaracijo o zunanji politiki je prebral zunanji minister von Brentano. Iz klopi v sredini in na desnem krilu so mu ploskali, levica pa ga je motila s protesti in vzkliki. Ollenhauer je vladno politiko tudi posebej ostro kritiziral, še posebno, ker je Adenauer še zadnje dni kazal, ko da bi se bil odločil za nove smeri v prizadevanjih za združitve obeh nemških dežel.

Brentano se ni spuščal v konkretno analizo mednarodnih razmer in vladne politike, marveč je v glavnem ostal na torišču nacionalnih ugotovitev. Iz njegovega govora ni bilo moč dobiti prave slike o vladni zunanji politiki. Iz vladne deklaracije jasno sledi, da si bo Adenauer prizadeval, da bi nedavne dogodke na Madžarskem v volilnem boju kar najbolj izkoristil. Suez je po njegovi sodbi poseben primer, ki se je »srečno zaključil«. V vrstah Atlantske zveze je že spet obnovljena enotnost. V presoji dogodkov na Vzhodu Evrope je imel Brentano pred očmi trditve, da je proces destalinizacije zaustavljen. Toda zanj je geslo o različnih poteh v socializmu že pokopano in SZ si znova prizadeva, da bi spravila pod svojo popolno kontrolo ves vzhodni del sveta. Brentano meni, da so Cu En Laevi govori na Poljskem in Madžarskem nadaljnji neprijetni dokaz o pravilnosti te presoje.

Bonnška vlada je znova poudarila, da so združitve Nemčije, razorožitve in sistem kolektivne varnosti medsebojno nerazdružljivo povezani. Politika nemške vlade se ni spremenila, vendar skrbno spremlja vse spremembe v mednarodnih stikih in se jim bo pravočasno prilagodila.

Po Brentanu ni prvi govoril vodja opozicije Ollenhauer kakor

Norveška pomoč beguncem iz Madžarske

Beograd, 1. febr. (Jugopres). Norveški Rdeči križ je sklenil, da bo prek jugoslovanskega Rdečega križa poslal pomoč madžarskim beguncem v Jugoslaviji. Prvo letalo iz Norveške s 5 tonami konzervirane hrane in najnujnejših sanitarnih potrebščin bo jutri prispelo v Beograd. Do 10. februarja bo norveški Rdeči križ dobavil še eno pošiljko za madžarske begunce.

V Beograd je prispel predstavnik norveškega Rdečega križa na Dunaju Bjorkens, ki se bo razgovarjal o teh dobavah.

V Jugoslavijo je prispela tudi pošiljka 5 vagonov odev in oblek, ki ga je Liga društev Rdečega križa namenila za madžarske begunce v Jugoslaviji.

običajno, marveč demokršćanski izvedenec za zunanjo politiko Kilsinger. Obravnaval je v vladni

Kampanja proti obojevojni, obvezni vojaški službi in vojni se v vsej Nemčiji intenzivno nadaljuje. Na sliki priprava na tako propagandno akcijo v Frankfurtu

deklaraciji izražene misli in je v dvorani izzval velik hrup. Iz klopi socialnih demokratov so poslanci kričali: »Göbbelsov očenec«.

Ollenhauer je potem ostro kritiziral vladno, čes da se ne ozira na spremembe na svetu in da ni ukrenila ničesar za čimprejšnjo združitve Nemčije. Atomsko orožje je postavilo vse narode pred nalogo, da najdejo sredstva za zagotovitev trajnega mira. Menil je, da je moč zagotoviti mir samo z zmanjšanjem sedanjih mednarodnih nasprotij, z ukinjivjo vojaških blokov in s sistemom kolektivne varnosti. Od vlade je zahteval, naj ukrene vse mogoče za ureditev stikov s Sovjetsko zvezo. Prvi praktični korak naj bi bila trgovinska pogodba. Ollenhauer je zahteval tudi ureditev diplomatskih stikov z deželami Vzhodne Evrope. Socialistična stranka bo, če se ji bo po volitvah ponudila priložnost, predložila splošno vojaško obveznost. Če bi prišli na krmilo, pa socialni demokrati ne bi razveljavili pogodb o Zahodnoevropski zvezi in vključitvi Zahodne Nemčije v Atlant-

sko zvezo, marveč bi si prizadevali, da bi zaveznike pridobili za revizijo teh pogodb, da bi se tako olajšala združitve Nemčije.

Svobodna liberalna demokratiška stranka se je izrekla proti načrtom o skupnem trgu zahodnoevropskih dežel. V Zveznem zboru je zahtevala, naj vlada pred podpisom sporazuma o Evroatomski seznanj parlament s pooblasti nove organizacije in obveznostmi Zahodne Nemčije v njej.

Predsednik Zveznega zbora je pozno ponoči zaključil veliko debato o vladni zunanji politiki.

Naša skupščinska delegacija za obisk v Angliji

Beograd, 1. febr. (Jugopres). Parlamentarno delegacijo, ki se bo na povabila predsednikov domov britanskega parlamenta mudila v Veliki Britaniji od 5. do 14. marca, bo vodil predsednik Zvezne ljudske skupščine Moša Pijade. V delegaciji bodo predsednik Izvršnega sveta BiH Osman Karabegović, članica Izvršnega sveta Hrvatske Anka Berus, predsednik LO reškega okraja Edo Jardaš, kakor tudi predsednik Zbora proizvajalcev Narodnega sohranja Makedonije Borko Temelkovski in direktor posavskih rudnikov svinca, cinka in barita v Litiji inž. Ivo Pinterič.

KAKO MISLIJO ZAJEZITI BEG IZ DEŽELE

Budimpešta, 1. febr. Vlada je na svoji zadnji seji sklenila predlagati prezidiju skupščine ostrejšo kazensko ukrepe proti tistim, ki hujkajo ljudi, naj pobegnejo čez mejo ali pa jim pri tem pomagajo.

Naši kovinski izdelki

se uveljavljajo na indijskem trgu

New Delhi, 1. febr. (Tanjug). V slabem letu dni, odkar je bil sklenjen novi trgovinski sporazum med Indijo in Jugoslavijo, je vrednost naročil za indijsko industrijo v primerjavi s prejšnjim letom narasla za okrog desetkrat. Te dni so se sporazumeli o dobavi okrog 30.000 ton kretne za indijske železnice v vrednosti okrog štiri milijarde dinarjev, ki jih bosta dobavili dve jugoslovanski tovarni. To bo ena največjih dobav jugoslovanske kovinske industrije. Indijski gospodarstveniki krogi se čedalje bolj zanimajo za jugoslovanske proizvode, o čemer pričajo tudi čedalje več naročil. Iz dosedanjih pogodb je razvidno, da je največ zanimanja za izdelke jeklarske in strojne industrije, predvsem za žerjave tovarne »Litostroj«, ki je med drugim s svojimi proizvodi opremila tudi tovarno vago-

nov v Paramburu, v kratkem pa bo med drugim dobavila tudi 250-tonski žerjav, ki bo največji v Indiji. V zadnjem letu je Indija razen tega naročila v Jugoslaviji mostovne konstrukcije (tovarna »Djuro Djaković« in »Metalna« v Mariboru), brezšivne cevi, orodne stroje (»Prvomajska« v Zagrebu), električne naprave (»Rade Končar«), nadalje cement, betonsko železo in razne predmete za široko potrošnjo.

Indija se zanima tudi za tehnično sodelovanje z jugoslovanskimi strokovnjaki, zlasti geologi. Z najnovejšimi naročili je Indija stopila med največje kupce jugoslovanskih izdelkov, medtem ko odpira nadaljnji razvoj indijskega gospodarstva nove perspektive za večje plasiranje jugoslovanskih proizvodov, zlasti kovinske in strojne industrije.

Jutri v Romuniji volitve

v Veliko ljudsko skupščino

Nekaj novih elementov v gospodarstvu in novi ljudje na kandidatski listi so pritegnili še največ pozornosti

Bukarešta, 1. febr. (Tanjug). V nedeljo bodo v Romuniji volitve v Veliko ljudsko skupščino. To bodo tretje volitve po vojni in na njih se bo 11.200.000 volivcev izreklo, ali so zadovoljni s 437 kandidati, ki jih je pred nekaj tedni predlagala Fronta ljudske demokracije.

Volilna kampanja traja že blizu dva meseca in se bliža koncu. Kandidati so imeli že nad 5000 sestankov v volivci. V Bukarešti in drugod poteka kampanja mirno. V političnih krogih poudarjajo, da so za te volitve precej značilne udeležba na sestankih ter živahne razprave na njih. Izredno pozornost vzbujajo v Bukarešti zbori, ki so jih sklicali na gospodarsko zelo razvitih področjih, kjer so kandidati pojasnjevali kmetičemu ljudstvu pomen novih ukrepov v kmetijstvu, ki se je zanje odločil plenem CK Delavske partije Romunije konec decembra. Odpravo obveznega odkupa in sistem neobveznega odkupa so sprejeli ljudje v Romuniji kot velik korak naprej k napredku kmetijstva, predvsem

pa kot pobudo kmetom, naj več pridelujejo. Ljudstvo se zelo zanima tudi za ukinitve pretirane centralizacije v gospodarstvu ter za večjo svobodo v planiranju in v finančnem poslovanju podjetij.

Če bodo izvoljeni predlagani kandidati, pride v novi romunski parlament mnogo novih ljudi. Med 437 kandidati je nad 300 ljudi iz tovarn, kmetičkih delovnih združenj, znanstvenikov, umetnikov ter duhovnikov. Zastopane bodo tudi druge narodnostne skupine, predvsem madžarska, ki šteje 1,5

milijona ljudi. V starem parlamentu je bilo 77 poslancev madžarske manjšine. V novem parlamentu bo imela svojega predstavnika tudi srbska narodnostna skupina.

Fronta ljudske demokracije, ki je nosilec vseh list, kakor je bila to tudi na volitvah leta 1952, je zbrala v svojem okrilju razen Delavske partije Romunije, tudi sindikate, Zvezo mladine, organizacijo žena ter organizacije umetniških in znanstvenih delavcev. Glasovanje za kandidate te Fronte je po zakonu tajno in neposredno. Izid volitev bo objavila centralna volilna komisija najbrž v tork ali sredo.

Spremembe v bolgarski vladi

Število ministrstev so zmanjšali za osem

Sofija, 1. febr. (Tanjug) Na današnjem zasedanju Narodnega sobranja je predsednik bolgarske vlade Jugov v obrazložitvi zakona o reorganizaciji nekaterih ministrstev in ustanov izjavil, da je vlada mnéha, da v sedanjih pogojih preobsežen in centraliziran državni aparat ni le neopravičljiv, temveč da bi njegovo nadaljnje vzdrževanje pomenilo motnjo v socialističnem razvoju dežele. Nadalje je Jugov dejal, da ne bo ostalo le pri teh ukrepih, temveč da bodo dobili ljudski odbori večjo pristojnost in da bodo ministrstva takoj začela z analizo sedanje organizacijske strukture, da bi odpravili vzporednost pri delu. Narodno sobranje je predloženi zakon sprejelo, nato pa tudi predlog o spremembah v vladi.

Število članov vlade se je zmanjšalo za osem. Poleg premiera Jugova so v vladi še Rajko Damjanov, ki bo obdržal resor namestnika predsednika vlade in prevzel trgovinsko ministrstvo, nadalje Vilko Cervenkov — namestnik predsednika vlade in minister za prosveto in kulturo,

Ivan Mihailov — namestnik predsednika vlade ter minister za promet in zveze. Dosedanji četrti podpredsednik vlade in zunanji minister Karlo Lukanov bo obdržal samo funkcijo zunanjega ministra. Za ministra financ in državne kontrole je postavljen Kiril Lazarov, za gradbenega ministra Radenko Vidinski, za ministra za elektrifikacijo in vodno gospodarstvo Kimon Georgijev, za kmetijskega in gozdarskega ministra Stanko Todorov ter za ministra komunalnega gospodarstva in ceste Stojan Tončev.

Britanska smer

Pred Suezom...

... in po njem

Uspeh v kmetijstvu

Lani so v Sovjetski zvezi zvišali narodni dohodek za 12 odstotkov, delavske plače pa za 3

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Moskva, 1. febr. V Moskvi so danes objavili statistične podatke o izpolnitvi lanskega državnega gospodarskega načrta. Proizvodnja v podjetjih se je v primerjavi s predlansko povečala za okrog 11%. V vrsti industrijskih panog je bil načrt izpolnjen, ponekod so ga tudi presegli, le v premogovnikih, železarnah in cementarnah ter v lesni industriji so zaostali za njim. Medtem ko so v nekaterih panogah izpolnili proizvodni plan po obsegu, ga niso dosegli po izbiri.

V zadnjih treh letih je prišlo v pristojnost republikanskih ministrstev okrog 15.000 podjetij, tako da odpade na udeležbo podjetij, ki so prešla v pristojnost republikanskih ministrstev, v 1956. letu 58% (v 1953. letu 31%).

Tudi v kmetijstvu so dosegli

Ču En Laj na Cejlonu

Colombo, 1. febr. (Reuter). — Ču En Laj, ki je včeraj prispel na Cejlon, je govoril danes v tujkajšnjem parlamentu. Izjavil je, da slonijo odnosi med številnimi deželami na protikolonializmu.

Z VSEH STRANI SVETA

EGIPT ENOTNA SINDIKALNA ORGANIZACIJA

Kairo, 1. febr. (Belga). Na generalni skupščini delavskih organizacij, v katerih je vključenih okrog 250.000 delavcev, so ustanovili enotno sindikalno organizacijo: Generalna konfederacija dela. Za njenega predsednika je bil izvoljen dosedanj predsednik sindikata petrolejskih delavcev Anvar Salam. Ustanovitev generalne konfederacije dela, ki združuje 15 sindikatov, so časniki pozdravili kot zgodovinski dogodek v egiptskem delavskem gibanju.

CIPER ATENTATI

Nikosija, 1. febr. (AP). Na Cipru je bilo spet več atentatov, spričo katerih so bili ranjeni trije ljudje. V središču Nikosije so vrgli 5 bomb na policijski avtomobil, na posamerzna vojaška patrolna vozila ter na informacijski oddelek britanske uprave. Tam je bilo pokodovanih nekaj trgovin. Davi so vrgli bomba na neko vojaško vozilo tudi v Famagusti.

Sodišče v Nikosiji je obdoločilo nekoga ciprskega Grka na dozmrtno ječo, ker so našli orožje pri njem.

VELIKA BRITANIJA LANSKE STAVKE

London, 1. febr. (Tanjug). Lani je v Veliki Britaniji stavkalo skupno nad pol milijona delavcev. Po podatkih ministrstva za delo je nastalo v letu 1956 nad 2600 delovnih sporov in stavk. Število izgubljenih dni je doseglo dva milijona. Največ stavk je bilo v rudnikih, bile pa so kratke, tako da odpade od skupnega števila izgubljenih delovnih dni na rudnike samo četrtina.

PRVA ATOMSKA PODMORNICA

London, 1. febr. (Tanjug). Lord admiralite Galbraith je izjavil, da bodo do leta 1960 v Veliki Britaniji zgradili prvo atomsko podmornico. Zgradila jo bo družba Vickers-Armstrong, stroje pa tovarna Rolls-Royce. Stroški bodo znašali okrog deset milijonov funtov.

ZDA

VBO PRISELJENCEV

Washington, 1. febr. (USIS). Predsednik Eisenhower je priporočil Kongresu, naj privoli v večje priseljevanje v ZDA. Kongres naj bi odobril tudi večjemu

število beguncev, da se priselijo v ZDA. Število gospodarskih in begunskih priseljencev naj bi se dvignilo od sedanjih 154.000 na okrog 219.000 na leto.

LANSKE NESREČE

Chicago, 1. febr. (AFP). Uradno poročajo, da je lani v raznih nesrečah v ZDA izgubilo življenje okrog 95.000 ljudi, ranjenih pa jih je bilo nad devet milijonov. Od skupnega števila ponesrečenih jih je 40.200 izgubilo življenje v prometnih nesrečah, 6800 zaradi požarov, 5900 jih je utonilo, 21.150 pa jih je bilo ubitih od strelnega orožja.

NESREČA V ZRAKU

New York, 1. febr. (Reuter). V bližini mesta Van Heysa v Kaliforniji sta včeraj trčili reaktivno in štirimotorno letalo. Eno letalo je tresčilo na neko šolsko dvorico, pri čemer so bili ubiti 4 dijaki, 16 pa jih je bilo ranjenih.

ARGENTINA VAL VROČINE

Buenos Aires, 1. febr. (AP). Zaradi vala vročine, ki je zajela Buenos Aires, je umrlo od sončarice 20 ljudi, v sredo so zabeležili v tem mestu najvišjo temperaturo v zadnjih sto letih.

JEMEN TERJA

osvoboditev arabskih plemen v Adenskem protektoratu

Taiz, 1. febr. (AP). — Imam Ahmed je skupini zahodnih novinarjev izjavil, da je Adenski protektorat, ki ga upravlja Velika Britanija, del jemenskega ozemlja in da se Jemen, če ne bo moč tega vprašanja urediti z Veliko Britanijo, obrnil na OZN.

Imam Saif al Islam Ahmed, vladar Jemena, okrog katerega se zbirajo puštavski plemena na jugu Arabije

Zahvala Pen Čena

Beograd, 1. febr. (Tanjug) Po povratku v Peking je vodja kitajske parlamentarne delegacije Pen Čen poslal predsedniku Zvezne ljudske skupščine Moši Pijadi naslednjo brzojavko:

»V imenu delegacije izražam vam, članom Zvezne ljudske skupščine, predsedniku republike Josipu Brozu-Titu, vsem voditeljem in narodom FLRJ prisrčno zahvalo za izkazano gostoljubje in pozornost med našim bivanjem v vaši deželi.«

REALNI NAČRTI

Poslovna zveza v Smarju pri Jelšah nikakor nima lahkih nalog, saj zajema razmeroma najbolj zaostalo kmetijsko področje občin Smarje, Rogaška Slatina in Kozje. S tem je zajet največji del Kozjanskega. Razumljivo je torej, da se je morala poslovna zveza prek kmetijskih strokovnih delavcev lotiti odgovornega dela pri osnovi.

Ce samo bežno pregledamo delovni program za letošnje leto, je treba priznati, da je le-ta realen. Za uresničenje le-tega pa bo treba vsestranskih naporov kmetijskih strokovnih delavcev, in kmetovalcev. Z dejavnostjo Poslovne zveze si tu obetajo precejšen napredek.

Med najpomembnejše delo na tem področju letos sodi izgradnja valjnega mlina. Zgraditi ga

Kmetijske zadruge in kmetje v šmarško-kozjanskem delu z zadovoljstvom spremljajo in podpirajo prizadevanja Kmetijske poslovne zveze

nameravajo v Mestinjju. Sedaj tu kraji nimajo ustreznega mlina, vsem ko bo nov valjni mlin zadostil potreban prebivalcev z območja Rogaške Slatine in Smarja. Zraven mlina bodo postavili še selekcijsko postajo in čistilne naprave za žito. S tem naj bi tu nastal semenski center. Tudi za potrebe vinogradništva so letos predvidene nekatere večje akcije. V delu so že načrti za ureditev združne predelovalne kleti v Golobinjeku. Klet bo imela zmogljivost 40 vagonov vina. Prav tako je letos v načrtu gradnja mlekarnice v Kozjem ali Lesičnem, vtem ko

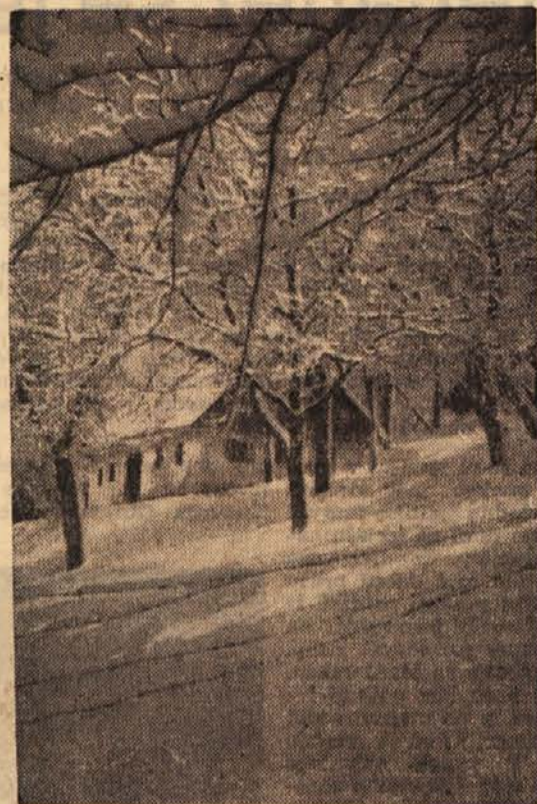
bodo mlekarno v Imenem razširili. S sedanjimi kapacitetami omenjena mlekarna ne more predelati vseh količin mleka, ki ga pridelajo kmetje v Imenem in okolici. Enake težave ima tudi mlekarna v Smarju, (njena dnevna zmogljivost je nekaj nad 1000 litrov mleka). Le-ta naj bi v bližnji bodočnosti predelala na dan več tisoč litrov mleka.

Ponekod se že lotevajo naprednejših oblik obnove in sicer ustanavljajo skupnosti v vinogradništvu in sadjarstvu. Posamič si pridelovalci ne morejo urediti obnove, ker so stroški previsoki. V Bučah je 11 kmetov ustanovilo vinogradniško skupnost. Le-ti bodo s skupnimi sredstvi obnovili 5 ha vinograda, ki ga bodo pozneje obdelovali vsak individualno. Podobno skupnost so osnovali za nasad višenj na območju kmetijske zadruge Kozje. Prav tako razpravljajo o obnovi na podoben način tudi v Viršanju, Imenski gorci in v kmetijskem okolišju Rogaške Slatine. V rogaško-slatinskih krajih bodo obnovljali predvsem sadovnjake. Za pridelovalce vina bodo v Bučah priredili 2. februarja poizkušnjo vin. Ta naj bi hkrati dala pobudo za gojenje kakovostnih vrst vina, kajti pridelovalci na tem področju morajo za tem stremeti. Vино jim je namreč glavni vir dohodkov. Letos bodo nadaljevali tudi rajonizacijo v sadjarstvu na območju Rogatica in Smarja pri Jelšah, začeli pa bodo tudi na Kozjanskem.

Dejavnost Poslovne zveze v zimskih mesecih je usmerjena predvsem na obiske kmetijskih strokovnih delavcev pri kmetih. V krajih Rogatec in Rogaška Slatina strokovnjaki obiskujejo vsakega kmeta ter se z njim pomnijo o raznih ukrepih v vinogradništvu in sadjarstvu, dajejo navodila za pravilno uporabljanje

umetnih gnojil itd. Svetujejo tudi, katero živino naj odberejo za pleme, nadalje ustanavljajo rejska središča za štajersko kokoš. Pomembna je tudi akcija strokovnih kmetijskih delavcev za organizacijo semenske službe na terenu. Kmetje namreč v veliki meri uporabljajo eno in isto seme, ki je pa že precej degenerirano ter je zategadelj pridelek raznih njivskih kultur zelo nizek. Med manjšimi akcijami, ki naj pripomorejo k boljšim odnosom so tudi manjše melioracije. Pri kmetijskih združenjih v obsestelski dolini ter na področju občine Rogaška Slatina bodo kmetijske zadruge osnovala melioracijske odbore. Na vrsti je tudi kalcifikacija kislih tal. V ta namen imajo v bližini Kozjega večje površine za apnecem. Po analizah je ta apnec zelo primeren za peskanje tal.

Razgovori, nasveti in manjše akcije, ki jih kmetje z zadovoljstvom sprejemajo, bodo že letos vplivali na proizvodnjo v teh krajih. Razne oblike pospeševanja kmetijstva bodo nedvomno spodbudile tudi tiste, ki se še zmeraj niso odločili za smotnejše gospodarjenje na svojih posevstvih. Nedvomno bodo uspehi letošnjega leta za občino Smarje, Rogaška Slatina in Kozje vereni kazipot razvoja kmetijstva F. K.

Zimska idila ob Sotli

S SEJE OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA V NOVI GORICI

Vodovod bo treba obnoviti

Nova Gorica, 1. febr. — Na delovnem sporodu večerašnje seje Okrajnega ljudskega odbora v Novi Gorici je bilo več tekočih upravno-organizacijskih zadev in vprašanj, ki sodijo v pristojnost tega organa. Med drugim so sprejeli odlok o uporabi investicijskih skladov splošnih kmetijskih zadrug, dalje o strokovni usposobljenosti uslužbencev pri občinskih ljudskih odborih in več drugih sklepov in odlokov tehničnega značaja.

Najbolj zanimiva in pomembna sta

Peter Bratkovič-Zvone petdesetletnik

Tovariš Peter Bratkovič je dosegel pomemben življenjski jubilej. Da je že petdeset let star, bi mu ne prisodil navidez le malokdo, ki ga pozna živahnega, vedno močno zaposlenega.

V Renčah pri Gorici je tekla njegova zibelka in tam je preživel svoja otroška in mladostna leta. Toda fašistično nasilje je v njem kaj kmalu izkristaliziralo odločnega razredno zavednega delavca, ki mu v fašistični Italiji ni bilo mesta, če ni hotel že v rani mladosti okusiti fašističnih ječ. Pribežal je v Ljubljano in ob fašistični okupaciji je bil mizarski pomočnik v Mizarski zadrugi na Viču.

Z vso vneto zavednega delavca se je vključil v osvobodilno protifašistično borbo, postal kmalu član rajonskega odbora OF in pozneje tudi njegov sekretar. Bil je organizator narodne zaščite v viškem rajonu in je zaprisegel delavce po vseh podjetjih na tem področju. Pozneje je bil sekretar rajona OF za Bežigrad in tudi Meste.

Ze leta 1941 je bil sprejet v članstvo KPS; leta 1943 je bil aretiran. Toda niti z najstrašnejšim mučenjem — saj so ga fašisti tako zmrčarili, da ga niti najožjji sodelavci niso spoznali — niso dosegli, da bi spregovoril in imenoval svoje sodelavce.

Obsodba na 30 let ječe — kapitulacija Italije in odhod v partizane — pomočnik komandanta v Gorenjskem odredu — komisar Kokrškega odreda — Celovec ob osvoboditvi, vse to so samo posamezne epizode iz časa njegovega sodelovanja v NOV.

Tov. Zvone je še vedno izredno aktiven. Čeprav je v službi zelo zaposlen, vendar izvršuje neštete politične naloge. Med svojimi sodelavci je bil med borbo in je še danes izredno priljubljen.

Tov. Petru Bratkoviču-Zvone tu kličemo ob petdesetletnici še na mnoga zdrava in uspehov polna leta!

HOKEJ NA LEDU

»Ljubljana« : »Jesenice« 1:1 (1:0, 0:1, 0:0)

Beograd, 1. febr. (Tanjug). V eni najlepših tekem letošnjega tekmovalnega sezone prvenstva v hokeju na ledu sta »Ljubljana« in »Jesenice« igrali nedoločeno 1:1 (1:0, 0:1, 0:0). Gol za »Ljubljano« je dal Janžič, za »Jesenice« pa Kristan. Mladostno »Jesenice« je bilo za spoznanje boljše, vendar zaradi neiskusnosti svojih napadalcev in dobre obrambe »Ljubljane« ni moglo doseči zmage. Nasprotnika sta pokazala izredno hitrost in tehniko, vendar premajhno učinkovitost pred golom. Tik pred koncem tekme bi na primer Pogorelec lahko priboril zmago »Ljubljani«, ko je bil sam pred golom, a ni uspel.

Popravek

Dne 27. januarja smo priložili na strani 7 »Ljudske pravice« notico pod naslovom: »Kaj bo iz zlata?«. Okrajni ljudski odbor nam je poslal naslednji popravek:

Res je, da je stanovanjska hiša Tovarne pletenin v Metliki še nedograjena, ni pa to četvrtice, marveč stanovanjska hiša za štiri družine z dvema sobama in pritlikalimi ter dvema garsonjerama. Ta gradnja je doslej stala 10.000.000 in ne 25.000.000 din, ter bodo v njej stanovale več kot štiri družine. Ni res, da bi bilo za dograditev potrebnih 25.000.000 dinarjev, marveč je 8.000.000 dinarjev, da bo za stanovanje vsej hiši.

Izključeno je tudi, da bi z vgrajenim denarjem mogli sezidati 23 ali še več stanovanjskih hiš, stavba je pa itak namenjena za stanovanje delavskih družinam. Nedograjena je pa zato, ker ni bilo na razpolago potrebnega kredita. — Podpredsednik: Niko Belegričević.

Za udobnejši in hitrejši prevoz

V četrtek, 31. januarja je zamenjal na progi Maribor—Ljubljana dosedanj »Sibirija-express«, kakor so ga potniki v šali imenovali, nov, lep, udoben in hiter motorni vlak, ki so ga izdelali v delavnici železniških vozil »Boris Kidrič« v Mariboru. Novi motorni vlak sestavljata dva med seboj tesno povezana vagona, v katerih je 48 sedežev prvega in 104 sedeži drugega razreda. Ima dva motorja, vsak z jakostjo 210 KS, največja dovoljena hitrost je 130 km na uro. Zelo dobro je preskrbljeno za kurjavo in ventilacijo, ves vlak je ozvočen in prek razglasne postaje tudi opozarjajo potnike na bližajoče se postaje, prestopanje in podobno. V enem izmed vagonov je lepo urejen bar, za prevoz pošte je pripravljen poseben prostor ter — novost na naših motornih vlakih — poseben prostor za prevoz večje priljage. V delavnici »Boris Kidrič« v Mariboru so pripravljali preli na serijsko proizvodnjo, pri kateri bi lahko znatno znižali ceno takega motornega vlaka, seveda če bodo imeli dovolj naročil.

Škoda bi bilo fantov

Učenci so pridni, lahko pa bi bili še boljši, če jih ne bi trle gmotne skrbi

Pri obrtnem podjetju »Zvezda« v Mariboru, ki ima različne obrate za generalna popravila avtomobilov, je 24 učencev v gospodarstvu iz oddaljenih krajev: 17 iz Bele krajine in 7 iz Bosne. To so otroci, ki so zgubili v narodnoosvobodilni vojni po enega ali oba starša, zato so skrb za njih vzgojo in učenje prevzela organizacija Zveze borcev. Mnogo jim pomaga tudi delovni kolektiv »Zvezda«, ki skrbi, da bi postali dobri mojstri in jih podpira tudi gmotno. Vzlic temu so zašli v gmotne težave, ki jih ovirajo pri učenju.

Kaj pravijo o tem fantje? V kleparskem obratu sem se razgovarjal s Stankom Simcem, Stankom Vrančičem in drugimi iz Bele krajine. Ker so živeli v neustreznih razmerah, ki za njih niso pomenile dobre prihodnosti, jim je Zveza borcev preskrbela učna mesta v Mariboru. Nekateri celo pravijo, da jih je poslala v uk, ker sami niso bili navdušeni in se niso znali odločiti. Kmalu so se živeli v uk in delovni kolektiv. Radi se uče in se jih bo večina zaposlila po končanem uku v Mariboru, če jim težave ne bodo preprečile, da bi ga dokončali.

Fantje pripovedujejo, da so bili do začetka lanskega leta dobro preskrbljeni. Takrat pa so jim znižali štipendije na 2500 din, pozneje celo na 2000 din mesečno,

za vzdrževalnino v domu pa morajo plačati 4800 din. Del razlike so krili iz svojih nagrad, ki jih dobivajo v podjetju, vse pa niso mogli. Lansko jesen je dom zahteval redno plačevanje vzdrževalnine, hkrati pa tudi plačilo vseh dolgov, ki so pri nekaterih narasli na 8000 din. Takrat so poslali prošnje delavskemu svetu podjetja in Zvezi borcev, da bi jim pomagali. Ker niso dobili ugodne rešitve, so nekateri bili pripravljani poravnati dolg, ki bo bo konca učne dobe še narasel, po opravljenih pomožniških izpitih, ko se bodo zaposlili, drugi pa so celo ugibali, da bi pustili uk in si poiskali kako zaposlitev, čeprav so že v tretjem letniku. Taka zadolžitev bi jih namreč preveč obremenila, ker so že sedaj tako slabo obloščeni, da ne gredo radi med ljudi. Pripravljani pa so žrtvovati vse, da bi si zagotovili boljše prihodnost.

Bolje so preskrbljeni fantje iz Bosne, ki so šele drugo leto v uku. Ti dobivajo tako visoke štipendije, da skupno z nagradami, ki jih dobe v podjetju, zadostajo za hrano, stanovanje in obleko, ki jim jo kupuje uprava doma, v katerem bivajo, in dobe mesečno še po 500 din za drobne izdatke. Obiskal jih je tudi zastopnik Zveze borcev iz Sarajeva, s katerim so se pomenili o vsem, kar jih tare.

Mojster kleparskega obrata je pohvalil učence iz Bele krajine. Dejal je, da precej učencev zapuščata kleparski obrat pred končanim ukom, ker jim ne ugaja, le-ta pa bodo vzdržali, če jih ne bodo pregnale gmotne skrbi. Škoda bi bilo fantov — toliko bolj, ker kleparjev primanjkuje — zato bi jim bilo treba pomagati na vsak način.

Direktor podjetja tovariš Rogelj je govedal, da je res, kar so povedali fantje in da bi jih bilo res škoda, če bi opustili uk, ker so zelo pridni v obratih in v šoli. V prvem polletju jih je večina odličnjakov. K takemu uspehu je precej prispeval upravnik doma, ki jim je v začetku pomagaval pri učenju, ker so imeli pomanjkljivo osnovnošolsko izobrazbo. Delavski svet je obravnaval njihove prošnje, vendar nima sredstev, da bi jim zvišal nagrade, ker že tako prejemajo mesečno po 600 do 800 din več, kot določa uredba. Zato je posredoval pri Zvezi borcev, da bi jim povišala štipendije. V zadnjih dneh so tudi prišle obljube, da bodo pristojni odbori Zveze borcev, ki so jih poslali v uk, zadevo proučili in uredili. Obiskal jih je celo zastopnik Zveze borcev iz Crnomlja, ki je proučil njihove težave in razmere.

P. J.

Z ZASEDANJA MESTNEGA SVETA V LJUBLJANI

Ponovno: »ŽELEZNIŠKI VOZEL«

Mestni možje bodo ta gordijski voz odmotavali naprej prihodnji torek — Meščane zanima, kdaj in kdo ga bo končno presekal

Ljubljana, 1. febr. Ves dnevni red zasedanja Mestnega sveta je zavzelo obravnavanje poročila Komisije za rešitev železniškega voza. Poročilo je podal predsednik komisije, odbornik ing. M. Tepina. Govornikov ni bilo veliko, zato pa so zelo živo razpravljali. Razprava pa stvar ni dognala do konca in jo je predsedujoči dr. M. Dermastia odložil na torek popoldne.

Člani Sveta dr. Dermastia, ing. Klemenčič, Sitar in Pretnar so se izrekli za

NEPOGLOBLJENO VARIANTO A — 54

ki predvideva podaljšanje sedanje glavne proge Zalog—Ljubljana na isti višini do Sišenskega hriba, jo skozi predor v Rožniku speljati izven mestnega območja ter jo šele tu razcepiti proti Jesenicam in Trstu. Glavna potniška postaja naj bi ostala na sedanjem mestu, toda temeljito preurejena in modernizirana. Za tovrstni promet predvideva možnost zgraditve južne obvozne proge, upošteva pa tudi možnost poznejše zgraditve severne obvozne proge. Lokomotivna postaja naj bi bila v Mostah, na severni strani glavne proge med tovarno izolirka in letališčem. Kurilnice, železniške delavnice in druge železniške obratne zgradbe, ki sedaj zavzemajo dragocen prostor v mestu in mu kaze podobo, naj bi zgradili na južni strani glavne proge med Mostami in Poljem, ranžirno postajo pa naj bi postavili v Zalogu na mestu sedanje.

Član Sveta Zdešar je izrazil pomisleke proti tej varianti in zastavil nekatera vprašanja, zlasti od kod sredstva zanj — gre za 12 do 15 milijard. Od kod ta sredstva, za sedaj še ni znano. Odbornika Tuma in ing. Lapajne sta se izrekli za

POGLOBLJENO VARIANTO B — 54

Le-ta predvideva poglobitev sedanje železniške trase skozi mesto približno od letališča do Siške, tako da bi mestne ceste tekle preko mostov na višini svojih sedanjih tras.

SPREJEMLJIV LE NAČRT, KI OMOGOČA MANJŠE ETAPNE INVESTICIJE

V dobro nepoglobljene zamisli so poročevalci ing. Tepina, strokovnjaka, ki sta pri načrtih sodelovala, ing. Medved (JDZ) in zastopnik komisije za kategorizacijo osnovne cestne mreže ing. Čotar (JDZ) ter prej imenovani člani Sveta navajali predvsem dejstvo, da ta varianta omogoča gradnjo po etapah z manjšimi etapnimi investicijami, kar bi že v razdobju kakih treh let Ljubljani prineslo s podvozom primerno urejen promet na najbolj ozkem grlu mesta, prelazu na Tivoli cesti in pa delno urejeno in modernizirano glavno postajo (odtočni peroni) na mestu, kjer je sedaj. Dalje bi po tem načrtu v naslednjih etapah, ko bi opravili sedanje razcepe prog na mestnem področju, Ljubljano sekala ena sama proga. To bi zelo zmanjšalo križanja cest s programi in sprotilo precejšnja, urbanistično zelo koristna zemljišča. Pristaši zamisli A — 54 so bili na zasedanju označeni kot »železničarje« v nasprotju s »cestarji« — in so proti zamisli B — 54 najbolj poudarjali to, da ta zamisel ni izvedljiva v etapah in zato spriči ogromnih sredstev v našem sedanjem gospodarskem položaju še dolgo let neuspešnih.

Prav doganost tega dokazila pa sta izpodbijala odbornika Tuma in ing. Lapajne, češ da bi bilo treba prej temeljiteje kot doslej

pretehtati, ali bi se sicer solidnejše poglobitve res ne dalo izvesti v etapah, oziroma v kratkem obdobju brez zastojajo železniškega prometa. Mnenja sta bila, da bi dragi podvozi — ki bi prekinjali glavni obstoječi mestni žilil Tivovo in Celovski cesto ter vedno bolj obremenjeno Resljevo cesto, katere smer bo treba zlasti po odprtju predora skozi Grad tudi podaljšati — ne bili ne tehnično ne po zmogljivosti za dolgo časa primerna rešitev. Dalje bi A — 54 za kakih 7 km podaljšala železniške proge, kar bi zelo podražilo zlasti vzdrževalne stroške. Ing. Lapajne je tudi poudaril, da bi z zgoščeno mehanizacijo, ki jo jo v Sloveniji imamo, poglobitveno prog v toku kakega leta zmogli speljati brez zastojajo v prometu.

Ker je bilo že kasno zvečer, je predsedujoči sejo odgodil na torek. Spriču ugotovitve nekega govornika, da si je razstavo načrtov ureditve železniškega voza, združen s strokovnim vodstvom, ki je bila več dni v prostorih OLO, od 68 članov Mestnega sveta ogledalo le 15 članov, je ta preložitve res umestna. B. F.

Smrtna nesreča v trboveljskem rudniku

V premogovnem obratu Trbovlje se je v sredo zvečer primerila nepričakovana obratna nesreča. Na širokem čelu so kopali in njihovi pomagači že zaključili delo, ko se je iznenada podporje na odkopnem čelu zasulako ter so se začele rušiti na čelo vrhne plasti. Koparji in pomagači so se v trenutku, ko so se pričele rušiti nad njimi plasti, se utegnili pravčasno umakniti. Za hip je za njimi zaostala delavec-kopar Vinko Pozmajšek, ker se je bil zapletel v podporje. V trenutku se je nanj sesulo za kakih 20 ton premogove plasti ter ga pokopale popolnoma pod seboj. Rudarji in reševalna ekipa, ki je prihitala na kraj nesreče, so začeli takoj z odkopavanjem. Toda ko so kmalu po končani odkopalj ponosnega rudarja, je bil že mrtav.

Ponesrečen Vinko Pozmajšek je bil še mlad tovariš ter izredno marljiv in prizadevan delavec. (2)

Prometna nesreča na Celovski cesti v Ljubljani pred sodiščem

Leon Kovarčič, uslužbenec Mestne hranilnice v Ljubljani, je bil pred senatom Okrožnega sodišča v Ljubljani dne 31. januarja spoznan za krivega, da je iz melomarnosti ogrozil javni promet na cesti, da je spravil v nevarnost življenje ljudi in premoženje precejšnje vrednosti ter da je njegovo dejanje imelo 22 posledice tudi hude telesne poškodbe šestih oseb in veliko premoženjsko škodo. Zato po je senat Okrožnega sodišča v Ljubljani, ob upoštevanju vseh objektivnih okoliščin, obsodil na zaporno kazen dveh let, ki pa mu je ne bo treba nastopiti pod pogojem, da v naslednjih petih letih ne napravi nobenega podobnega ali kakšnega drugega kaznivega dejanja.

Dne 3. 9. 1956. je vozil Leon Kovarčič okoli 3. ure 15 minut v smeri od hotela »Bellevue« proti mestu cestni avtomobil S—1554 v delno vrnjenem stanju. Ko je krenil po Celovski cesti proti mestu s hitrostjo okoli 50 km na uro, je zaradi neobvladanja vozila in nezadostne pozornosti v bližini gostilne »Keršič« nenadoma zapeljal s svoje desne strani na skrajno levico ter se čisto na nasprotni strani ceste zabil v avtomobil S—469, ki je peljal proti šentvidu.

Z ljubljanske nezdodne postaje

Pri sankciji sta se ponesrečila Marko Dovc in Stanko Kokarj; prvi si je zlomil desno nogo v kolenskem sklepu, drugi pa levo nogo v skočnem sklepu. 12-letni Ludvik Tepina iz Kokrice si je pri smučanju zlomil desno stegno. Ponesrečenica Marija Slovša iz Gabne gore je padla in si zlomila levo gubo.

PREŠERNOV TEDEN

Vzpodbuda k dejavnosti

Obletnice so lahko pieteta, obračun ali vzpodbuda za iskanje mere prostoru in času. Spomin pesnika, po čigar delu merimo čas, v katerem je živel, terja v nas odgovore na vprašanja v žarišču naših dni. V tej veliki vzpodbudi je globlji smisel slovenskega kulturnega praznika: ne neki romantični narodni pieteti, ne v usakoletnem statističnem računu in obračunu, ampak v ne-nemnem iskanju in spoznavanju zavesti kulture v življenju malega naroda.

Naša misel tipa čisto ose preveč po površini. Zadovolji se z rafinirano in elegantno govorni-

Kot priloga k drugi številki Naše sodobnosti je postala širši slovenski javnosti dostopna doslej tako rekoč neznan podoba Prešerna in iz njegovih zadnjih let, ki jo je po spominu naslikal Matija Kozelj leta 1862.

sko frazo, obletava probleme milnih mehurčkov in čez plot tega ali onega vrtička drže kako pikro in neredko tudi osebno slučajnemu sprehajalcu. V živo ne zareže skoraj nikoli, ker je vse, česar se loteva, več ali manj oblika. In potem se nekega dne oprasaš: ali jedra sploh ni? Ali so vse rešitve že dokončne? Hkrati čutiš na sebi tonor neodgovornega, čutiš kopico problemov, o katerih tišči, ki so zanje poklicani, ne razpravljajo. Ali jih ne vidijo iz samozadovoljnosti ali iz prepričanja, da je vse popolno? In če jih vidijo — ali molčijo iz lenobe, iz občutka preplazenosti ali iz zavesti o moralni neupravičenosti takega početja? V tem je kal nezdravega in nenaravnega. Moralni oportunitizem ali moralna indiferentnost ne moreta voditi nečesa zdravega in človeško vrednega in zato se očasno zdi, da bi bilo potrebno o ribnik krapov spustiti ščuko.

Toda, ali gre v resnici za tako hudo bolezen? Morda je vsega tega nekoliko krivo tisto splošno občutje tavanja, zadrževanja in molka, ki je zavladalo v Evropi o viharnem desetletju po drugi svetovni vojni in ki ni ostalo atribute zgolj zbežanega razumnika evropskega zahoda, ampak je v nekem smislu pridobilo na univerzalnosti. Pri marsikom je zavest o človeškem bivanju in njegovi smotnosti zašla v čustveno krizo, ki postaja tudi moralna. Zavest se na ta način polagoma spreminja v nezavest in sili sentimentalne duhove v letargijo, ki ni več sposobna dejavnega življenja.

Ce smo spoznali to pogubno zavest, se ji moramo v sebi upreti. Treba je razmišljati, dejavno razmišljati, se z voljo otresti indiferentnosti, če nismo požgali za sabo že vseh mostov do življenja. Moralni bi dejavno razmišljati o kulturi danes, o materialni bazi naše kulture, o nesorazmerju med to bazo in kulturno ravnanju, ki se bori za evropsko merilo, in o potrebnih ukrepih, da se to najmože nesorazmerje (enake potrebe malega naroda ob manjših možnostih) premosti po najboljših možnostih, o poteh naše kulture v svet, o odpravljanju razlike med visoko kulturo mesta in potlačeno prosto preostega izenačevanja na poprečje, razmišljati o vsem tem in se o kopici drugih stvari. Ko bo zavest o naši kulturi sprejela s stvarnim jezikom, bomo našli v sebi manj prostora za osebne umike in resignirano ne-dejavnost. Kulturnih dobrin materialnemu narodu ne servirajo na zlatih pladnjih, ker ne živi nikoli na plečih drugih in mora možnosten za zlati vek svoje kulture izsestati iz sebe. Ne letargija, ampak trmasta dejavnost rodi uspeh.

Potomci bodo spoštovali tiste, ki ne drže križem rok. Tako smo tudi mi hvaležni in spoštujemo velikega Prešerna, ker nam dan-današnji na tem prostoru in v tem času pomeni po tolikih letih še vedno veliko in nenehno piščujočo vzpodbudo k dejavnosti.

Kajetan Kovič

ZGODE IN NEZGODE JARA NEMIRNEŽA

OB KNJIGI »NENAVADNI DOŽIVLJAJI NAVADNEGA ČLOVEKA« JAROSLAVA STOVIČKA

Pri Mladinski knjigi v Ljubljani je z letnico 1956, torej leto dni po izidu hrvaškega izvirnika, izšla skromna, preprosta knjiga s prav tako skromnim naslovom: »Nenavadni doživljaji navadnega človeka«. Avtor: Jaroslav Stoviček, po rodu Čeh, ki je preživel mladost v Sloveniji, po poklicu trgovski potnik, ki je prekrčkaril Jugoslavijo in še doberšen kos sveta, navaden človek, kakor se sam imenuje, ki je prišel za pero, da bi popisal življenje navadnega človeka, o katerem ne bo »knjiga nikoli do konca napisana«.

Knjiga »Nenavadni doživljaji navadnega človeka« predstavlja redkost in posebnost na našem knjižnem trgu. Ne samo, ker jo je napisal »nepoklicni književnik« brez ozirov na predpisane in nepredpisane literarne forme in zakonitosti, bolj zato,

ker zastopa vrst, ki jo je že kar težko srečati na naših knjižnih policah. To je namreč knjiga spominov, spominov Jara Nemirneža, kot se včasih avtor sam imenuje, sestavljajo jo prigode, dogodivščine in nezgode njegovega življenja. Torej: nekakšna avtobiografija, v kateri Stoviček vedno in nevsiljivo pripoveduje o svojih poteh in doživljajih, ki jih ni bilo malo. Manj pripoveduje o samem sebi: zadržuje se pretežno pri opisih dogodkov, od katerih jih je, kar je treba resnici na ljubo in na rovaš zanimivosti knjige pritrčiti, precejšnja kopica dokaj privlačnih in nikakor ne dolgočasnih.

Avtorjevo pestro življenje, od mladih let pri Krškem, šolanja po Sloveniji, zaposlitve, vojaščne. kletanja po dalmatinski obali, Hrvaški, Crni gori in kasneje po

Grčiji in Egiptu, je dalo dovolj pestrega gradiva za to knjigo spominov. Toda napadno bi bilo misliti, da je to vse: pri oblikovanju, obnavljanju in podajanju teh nenavadnih doživljajev je imel Stoviček tudi kot pisatelj srečno roko: nekatera poglavja so pisana sočno, sveže, pripoveduje veskoki sproščeno in s simpatično neposrednostjo. Tam, kjer uporabi še mero svojega prijetnega humorja, ki razodeva življenjsko vedrost, pristnost in nepremagljivo ljubezen do včasih tudi manj lepega, manj zanimivega in celo revnega življenja, pa je branje njegove knjige zares prijetno. Tako so pisana zlasti prva poglavja v knjigi, ki razodevajo, da se v tem »navadnem človeku« skriva tudi pravi pisateljski talent. Škoda, da ni vsa poglavja oblikovala z isto pozornostjo; mestoma je zapisal posamezne dogodke le preveč mimogrede in suho.

Stovičkova knjiga bo našla svoje bralce. Ne samo med mladino, ki ji bo te vesele, družne, nevarnosti polne in po krajjih dogajanja zanimive zgodbe takoj všeč, temveč do dobrodošla tudi mnogim odraslim vseh poklicev in starosti. V pomanjkanju tovrstne literature — naj mi avtor to besedo odpusti! — pa so zgodbe in nezgode Jara Nemirneža kot jih je opisal Jaroslav Stoviček v »Nenavadnih doživljajih navadnega človeka« dobrodošla novost. Knjigo je vzorno prevedel Severin Šali.

Stojan Battlić
Kompozicija (bron)

AKTUALNO

Knjižnice čakajo!

»Knjižnice so v smislu tega zakona ustanove, ki s pomočjo knjig in drugega tiskanega, pisnega ali sličnimi mehaničnimi sredstvi razmnoženega gradiva podpirajo znanstveno in strokovno dejavnost in širijo splošno in strokovno izobraževanje med ljudstvom.« (1. člen prednacrta splošnega zakona o bibliotekah.)

Potemtakem so knjižnice zaloge človeškega duha, neizčrpni kodeks znanja in dognanj v preteklosti, nujno pomagalo pri iskanju novih resnic in napredka znanosti v prihodnosti in osnovni izvir ljudskega izobraževanja in strokovnega izpopolnjevanja. Narod brez teh kulturnih hramov je življenje brez korenin, človek brez imena. Znanstveno razmišljanje je brez knjig nemogoče in brezsmiselno. Kje drugje si bo preprost in znanja željan človek iskal razvedrila in pouka, če ne v bogati javni knjižnici.

Ce je temu tako, potem ni čuda, da se vedno bolj zaskrbljeno oziramo po našem knjižničarstvu. To se nam je po osvojitvi močnega razpolodja v širino. Sodobni gospodarski razvoj in novi polet modernih znanosti sta sama od sebe terjala in ustanovljala vrsto novih strokovnih in znanstvenih knjižnic, med ljudstvom pa so se obnašale nekdanje in rasle preproste nove ljudske knjižnice. In čim širši je postajal krog najrazličnejših vrst knjižnic, tem bolj je postajalo njihovo stihij-skemu razvoju prepuščeno delovanje neorganizirano in je tudi o strokovnem pogledu vse bolj pešalo. Vedno bolj se je občutilo pomanjkanje nečesa osnovnega, nečesa, kar bi dalo našemu mlademu bibliotekarstvu pravi obraz in ga povezovalo v neko organsko celoto. Da, pršli smo že tako daleč, da sedanje neurejeno sta-

nje ne samo zavira nadaljnji razvoj bibliotekarstva pri nas, temveč celo ogroža in podira, kar je bilo zgrajena.

Zato se upravičeno vedno pogosteje vprašujemo, kaj je vendar z zakonom o bibliotekah? — Ze pet let bo, odkar so bile dane prve pobude za ureditev prečih vprašanih naše bibliotekarske stroke, tri leta se že vlečejo razpravljanja o osnutkih zakonske ureditve tega prosvetnoznanstvenega področja — plodu pa še nobenega. Delo in delavci pa odločno terjajo razčiščenje pojmov in takšno ureditev, kot jo zahtevajo perspektive našega družbenega razvoja.

Cas je, da postavimo tip našega bibliotekarstva, zgrajenega na osnovah modernih dognanj v svetu in naših specifičnih pogojev. Pokažimo, da so socialistični družbi knjižnice usakdanja potreba učenega in preprostega človeka in kolikšna je njena skrb zanje. Nujno je, da določimo funkcije in naloge posameznim vrstam knjižnic od znanstvenih do ljudskih. Prilagodimo sistem gospodarski razvoj in novi polet modernih znanosti sta sama od sebe terjala in ustanovljala vrsto novih strokovnih in znanstvenih knjižnic, med ljudstvom pa so se obnašale nekdanje in rasle preproste nove ljudske knjižnice. In čim širši je postajal krog najrazličnejših vrst knjižnic, tem bolj je postajalo njihovo stihij-skemu razvoju prepuščeno delovanje neorganizirano in je tudi o strokovnem pogledu vse bolj pešalo. Vedno bolj se je občutilo pomanjkanje nečesa osnovnega, nečesa, kar bi dalo našemu mlademu bibliotekarstvu pravi obraz in ga povezovalo v neko organsko celoto. Da, pršli smo že tako daleč, da sedanje neurejeno sta-

Temelj pravilnemu delu je smiselna organizacija, ki je mati smotnemu vodenju in gospodarjenju. Če bo vsaka knjižnica vedela, kakšne in katere so njene splošne in posebne naloge, potem ne bo skrbi za njeno pravilno delo in razvoj. Ob koordinaciji pa bo istočasno n. pr. odpadlo negospodarstveno razpolaganje s finančnimi sredstvi, z njimi bo mogoče nabaviti več raznovrstnih knjig ter bo preskrba s potrebno znanstveno in strokovno literaturo bolj popolna. Organizacijsko utrjene občinske in okrajne knjižnice bodo še močneje dokazale svojo akciono dejavnost in nujnost kot osnovne celice izpolskega izobraževanja ljudi. Takrat bo odpadel tudi zadnji pomislek glede vzdrževanja knjižnic s strani ljudskih odborov, ker bo skupnost vedela, da nalaga nanje kapital, ki se dobro obrustuje, in ne nazadnje se bo ob reševanju pristojnosti uredil tudi problem naših šolskih in podobnih knjižnic.

In končno ljudje — bibliotekni uslužbenci. Bibliotekarska služba zahteva poleg splošnega znanja še poznavanje vrste posebnih strokovnih in znanstvenih področij, ki pa niso vnešena v učni program nobene šole. Če pa hočemo, da bodo ti ljudje v redu mogli opravljati zaupano jim odgovorno strokovno delo, bo treba poskrbeti tudi za njihovo strokovno šolanje. Sedanji usposobljevalni strokovni tečaji smejo biti le izhod v prvi sili. Za prihodnje je pa nujno treba misliti na ustanovitve več srednjih bibliotekarskih šol (doslej deluje v vsej državi ena sama v Beogradu) in oddelkov na višjih in visokih šolah. Če kje, potem se prav v knjižnicah diletantizem slej ko prej kruto maščuje, zato je boljša proa pomoč kot zadnja. In tudi o tem bi se ob pripravljani zakona o bibliotekah morali resno zamisliti.

-BRB

Cedric Dumont v Ljubljani

V kroniko letošnje koncertne sezone smo poleg domačih solistov in dirigentov zapisali tudi vrsto pomembnih imen tujih gostov kakor: David Ojstrah, Ida Händel, Hans Leygraf, Monique de la Bruchollierie, Eleazar de Carvalho in Franz Konwitschny. Naslednji imeni, ki ju bomo zapisali v to kroniko sta dirigent Cedric Dumont in pianistka Maureen Jones. Našemu koncertnemu občinstvu se bosta predstavila v orkestru Slovenske filharmonije v ponedeljek, 4. februarja.

Cedric Dumont — rodil se je leta 1906, izhaja iz stare švicarske zdravniške rodbine. Družinska tradicija je tudi mlademu Cedricu namenila zdravniški poklic — postal naj bi kirurg. Po enem

letu univerzitetnega študija — medtem je obiskoval konservatorij v Zürichu — pa se je posvetil medicini in se povsem posvetil muziki. Pot ga je najprej vodila v Nemčijo, od tod pa v Ameriko, kjer je deloval kot kompozist in dirigent. Med vojno, po

vrnitvi v domovino, je postal v Zürichu stalni smemalni vodja za tvirsko gramofonskih plošč »Columbia«. Sedaj je C. Dumont vodja oddelka za zabavno glasbo v Radio Basel.

Pod njegovo taktirko bomo na ponedeljkovem simfoničnem koncertu poslušali »Antiche danze ed arie Ottorina Respighija, Mozartovo Simfonijo v A-duru, Ravelovo »Spansko rapsodijo« in Concerto za klavir in orkester v C-molu Sergeja Rahmaninova, ki ga bo igrala pianistka Maureen Jones. Njena življenjska in umetniška pot ima svoj začetek na peki celini — v Avstraliji. Konservatorij je obiskovala v Sydneyu in je že z desetimi leti nastopila s tamkajšnjim simfoničnim orkestrom. Po diplomi — prejela jo je, ko ji je bilo 16 let — je nadaljevala študij v Evropi: na Dunaju in v Zürichu. Sedaj živi v Trstu, kjer koncertira v ciklu simfoničnih koncertov »Teatro Verdi«.

Pojasnilo o »maloznanem romanu«

V Ljudski pravici z dne 24. januarja je izšla ocena slovenskega prevoda Giovanniolijevca »Spartak«. Pisec te ocene ima o vrednosti tega romana svoje mnenje, ki je sporno, kakor sleherna prevod pisatelja trditelj o določenih »poslovnih« stvaritvah. Tudi založba ni videla v »Spartaku« kakoga odkritja in umetniško zgradnjo spisa, vendar se ji je zdelo, da ima Gramsci prav, ko ga uvršča med značilne ljudske romane. Prav tako je sprejela Gramscijevo pravilno stališče, da je treba ta roman z okrajšavo približati sodobnemu bralcu. To se je v slovenski izdaji zgodilo, vendar ne tako, kakor piše ocenjevalec. »Ljudske pravice« Njegovo trditve, da je založba zaradi komercialnih interesov »iztrgala vse idejno, kar je pisatelj nazival ob fabulic, privediteljica romana in založba odločno odklanjata. Narobe: odstranjena je bila vsa dolgovzeta navlaka, črtani vsi dolgočasni opisi, da bi tem bolj zažvepla ne samo fabula romana, marveč tudi njegovo idejno jedro. Pisec ocene bi bil moral navesti, katere so tista idejna vrednoti, ki so bile po njegovi sodbi izpuščene zaradi črtanja nekaterih nebitnih dolgovzeta. Tega pa ocenjevalec ni storil, zakaj če bi natančno primerjal slovenski priveditev z izvirnikom, bi bil opazil, da so ohranjene v »Spartaku« vse idejne vrednote, kolikor jih in roman garibaldijskega pisatelja sploh ima. Mogel pa bi tudi ugotovil, če ga ne bi samozavest »kritika« zapeljala v pretiravanje, da je »Spartak« v sedanjih obliki resda nezahteven, vendar pa idejno povsem pozitiven prikaz življenja v starem Rimu in uporniškega gibanja sužnjov, ki so se borili za človeške pravice in za pravednejši družbeni red. Ta človečanska in družbena ideja je v romanu popolnoma ohranjena in v tem je njegov pomen.

Toliko po starem načelu: Auditor et altera pars!

Po III. plenumu gledaliških delavcev ZSSR

Gledališki delavci Sovjetske zveze so poslali s svojega III. plenuma, ki je bil te dni v Moskvi, vsem gledališkim delavcem, dramaturgom in kritikom poziv, v katerem poudarjajo potrebo po partijnosti in umetnosti in ohranitvi tradicije socialističnega realizma v gledališču. Posebno pozornost so na plenumu posvetili ideološkimi vprašanjem in suveljavljenju strogih ukrepov proti prodiranju buržoazne ideologije v gledališko umetnost. V pozivu je rečeno, da udeleženci plenuma sodijo, da je lanskoletni sklep, po katerem gledališča sama izbirajo

spored, zelo koristen, hkrati pa ugotavljajo, da so nekatera gledališča pri izbiranju repertoarja zagrešila hude napake. Treba je »nadaljevati boj proti naturalizmu« ter se upreti ponovnemu uveljavljanju formalizma in poskusom, da bi »socialistični realizem krenil s poti velike življenjske resničnosti na pot formalizma«. Gledališki delavci prav tako zahtevajo, naj ministrstvo za kulturo razvije »nove oblike in metode v delu gledališč in naj uveljavi ukrepe za nadaljnje izboljšanje administrativnosti in birokratizma«.

IZ KINEMATOGRAFSKIH DVORAN

Plaut v sodobni izdaji

Ze rimski komediograf Plaut je s pridom uporabljal motiv zamenjave. Njegova komedija »Dvojček« je zgrajena samo na situacijskih zapletih okoli dveh bratov — dvojčkov, ki sta si tako podobna, da ju nihče ne loči. Ta motiv so si izposodili ustvarjalci filma »Moj volhunček«: nevarni vohun in drugorazredni komik sicer nista brata, toda kljub temu sta si tako podobna, da v obeh vlogah nastopa isti igralec: Bob Hope. Scenarij je napisan na njegov hrbet. Se pravi, da so malo-

dane vsi dovtipi situacijskega značaja, besedne ali celo karakterne komike je bore malo. Če odmislimo nekatere posrečene bodice na rovaš ameriške obveščevalne službe in resnih vohunskih filmov, je »Moj volhunček« dokaj dolgočasna komedija. Videti je, da naše občinstvo ni uglaseno na Hopovo hrupno komiko, ki je preračunana za ameriški okus. Ta lokalizacija je v nekaterih prizorih tako dosledna, da gre smejenje televizije, psihiatrov in političnih razmer mimo nas. Z. P.

RAZGLEDI po svetu

EINSTEINOVA PISMA. Izvirilce Einsteinove oporke Otto Nathan iz New Yorka namerava izdati obsežno Einsteinovo korespondenco. Zato prosi vse, ki so v posesti njegovih pism, naj bi mu jih poslali in se obvezajo, da jih vrne v najkrajšem roku; zadovoljuje se tudi s ovrhovljenim prepis. Poleg pism se Nathan zanima tudi za vse siceršnje podatke o Einsteinu, sploh za material ali reminiscenco o Einsteinovem udejstvovanju izven znanstvenega področja, zlasti v letih pred 1920.

ITALIJANSKE LJUDSKE PRIPRAVEDKE. Založba Giulio Einaudi v Turinu posveča poleg delom iz literarnega in sociološkega področja posebno pozornost ljudskim pripovedkam. Po prevodih Andersenovih in Grimmovih pravljic ter zbirke ruskih pripovedk v redakciji Afanasjeva je založba zdaj izdala »italijanske« Grimmas pod naslovom »Fiabe italiane«. Zbirka obsega 200 ljudskih pripovedk v miniaturnih ilustracijah bolonjskega rokopa iz zgodnjega petnajstega stoletja. Zbirko je uredil Italo Calvino, čigar glavna zasluga je bila, da je zbrano snov prenesel iz narečij v književni jezik. Italijanska ljudska pripovedka je bila doslej le pastorka v sicer bogati mladinski literaturi. Zadanji pomembnejši deli na tem področju sta pravzaprav samo zbirki Giambattista Basileja (1673-1672), kategorje »Pentamerone« (je že Grimm prevedel v nemščino in mu Benedetto Croce odprl pot iz neapeljskega narečja v književni jezik. Drugeče so se ljudske pripovedke ohranile žive le še v ljudskem pripovedovanju in vsajnje zgolj strokovno zanimanje etnologov.

Pripravljamo novo izdajo:

Predpisi

o ustanavljanju, upravljanju in prenehanju podjetij

S PODROBNIMI POJASNILI IN Z OZIROM NA DOSEDANJO PRAKSO

Izdajo sta pripravila:

Dragomir Zivančević in Zoran Cerić, svetnika v Sekretariatu za splošne gospodarske zadeve Zveznega izvršnega sveta

CENA V PREDPLAČILU 550 DINARJEV

V tej izdaji bo:

Osnovni zakon o upravljanju gospodarskih podjetij s strani delovnih kolektivov v Zakonom o upravljanju volitev delavskih svetov podjetij in Navodilom za izvajanje volitev delavskih svetov in upravnih odborov gospodarskih podjetij

● UREDBO O USTANAVLJANJU PODJETIJ IN DELAVNIC Z VSEMI DOPOLNITVAMI IN SPREMENBAMI

● UREDBO O PRENEHANJU PODJETIJ IN DELAVNIC
Ta izdaja v bistvu predstavlja priročnik za uporabo splošnih pravno-organizacijskih predpisov, ki je nujno potreben vsem podjetjem, ljudskim odborom in vsem posameznikom, ki se ukvarjajo s pravno-organizacijskimi vprašanji podjetij

Z ozirom na potrebe prakse za eno izmed takih izdaj in z ozirom na omejeno število izvodov, ki jih bomo tiskali, priporočamo vsem zainteresiranim, da pravočasno prijavijo svoja naročila

»SAVREMENA ADMINISTRACIJA«

ZALOŽNIŠKO-TISKARSKO PODJETJE - BEOGRAD PRIZRENSKA 6 — Poštni predal 479 — Tekoči račun 1031-T-582

SPORT IN TELESNA VZGOJA

DRŽAVNO PRVENSTVO V HOKEJU NA LEDU

»PARTIZAN« FAVORIT

»Partizan« : Drvodeljca 15:0

Beograd, 1. febr. Na umetnem drsalisku Tašmajdan v Beogradu teče danes že tretji dan državne prvenstva v hokeju na ledu...

kateri so ljubljanci, kljub temu, da so prikazali zelo lepo igro, izgubili s 5:1. V prvi tretjini so zaigrali tako, da ni nihče od 3000 gledalcev pričakoval...

V tekmi s Crveno zvezdo Jeseničani niso imeli velikih težav s svojimi nasprotniki. Od njih so bili boljši v vsem. Vendar so je Crvena zvezda prvo tretjino trdovratno upirala in pokazala lep napredek...

račun umetnega drsaliska. Njena igralca Radojkovič in Brlekovič sta igrala precej grobo, sicer pa je zanimiva tekma potekala v prijateljski atmosferi...

Danes je v prvi tekmi, ki se je začela ob 18.30, Partizan premagal Drvodeljca z rezultatom 15:0 (10:0, 2:0, 3:0). Tekma je bila zanimiva že zaradi obilice golov. Partizan je v drugi in tretji tretjini popustil, sicer bi bil lahko rezultat še višji...

»Težka je pot navzgor...« To velja tudi za alpske smučarje. Jože Kljinar z Jesenice je že pred leti kazal, da se bo razvil v izvrstnega smučarja. Njegov prehod od mladincev k članom ga je za nekaj časa »zakril«, letos pa se vtrajno prebija k vrhu. Na Šišenskem hribu je bil peti

POKALNI TURNIR »SLOVENIJAŠPORT«

Eden, dva ali trije zmagovalci?

Ljubljana, 1. febr. — Včeraj so na pokalnem turnirju »Slovenijašport« v Ljubljani odigrali štiri prekinjene in odložene partije z naslednjimi izidi: Šiška—Bajec remi, Milinar—Inž. Vidmar remi, Bajec—Vavpetič 1:0, Inž. Vidmar

je brez nadaljevanja podpisal predajo Stupice.

Trenutno stanje na lestvici je naslednje: Stupica 8 (1), inž. Vidmar 8, Puc 7,5 (1), brata Tomšič 6,3, Draksler, Bajec 6, Kočvar 5,5 (2), Kržišnik 5, (1), Šiška 4,5 (5), Trampuž 4 (1), Lorbek 4, Milinar 3,5 (1), Vavpetič 3 (1).

Preostalih šest odloženih in prekinjenih partij bodo odigrani v naslednjih treh dneh. Zadnje kolo, ki bo odločilo o zmagovalcu turnirja med vodčim Stupico, inž. Vidmarjem in Pucem, bo odigrano v torek, 5. t. m. od 15. do 20. ure v šahovskem domu. Odigrane bodo naslednje partije: Stupica—Puc, Trampuž—Inž. Vidmar, Kržišnik—Milinar, Draksler—Kočvar, Šiška—N. Tomšič, Bajec—J. Tomšič, Vavpetič—Lorbek.

V kolikor bo Natalin Tomšič dosegel proti Šiški remi, bo postal novi mojstrski kandidat. Glede na to, da ima Stupica v prekinjeni partiji proti Milinarju boljši položaj, Puc pa proti Šiški položaj, ki kaže na remi, bo Stupica potreboval za zmago na turnirju proti Pucu verjetno le remi, dočim mora Puc za delitev prvega mesta proti njemu zmagati. V primeru, da bi Puc in inž. Vidmar zmagala, bo turnir dobil kar tri zmagovalce.

Na sporednem turnirju II. kategorikov vodi Popadič z 8,5 točke pred Kržinom 8 in drugimi.

Pred zaključkom lista smo izvedeli, da je v prekinjeni partiji Stupica premagal v 79. potezi Milinarja in tako ušel z 9 točkami neposrednemu nasledovalcu inž. Vidmarju za eno točko.

Le rekordi v velikem bazenu

Državno in nikakršnega uradnega sporočila o zadnjem končanju Mednarodne plavalne zveze FINA, ki je bil med olimpijskimi igrami v Melbournu, vendar poročajo, da bo najpomembnejši sklep tega kongresa — priznanje svetovnih rekordov v velikih bazenih — začel veljati s 1. majem.

Kot je znano gre za pravilo, po katerem bodo odslej priznavali le rekorde, dosežene v bazenih, dolgih najmanj 50 m, kar bo veljalo za vse discipline vseh slogov. Ni bilo jasno le, ali bo to pravilo začelo veljati s 1. januarjem 1957, kot je to kazalo sprva, ali pa — kar se je sedaj izkazalo za točno — s 1. majem.

Tako rezultat 55,2 avstralskega plavalca Johna Davitta na 100 m in 110 jardov prosto, ki ga je dosegel v velikem bazenu, je ne bo uradno priznan kot rekord, še vedno bo veljal svetovni rekord Clevelanda (54,5 v 25-metrskem bazenu) iz leta 1954. Vendar pa je čas 55,2 najboljši čas v velikem bazenu (55 jardov) in bo zato priznan za svetovni rekord na 100 m in 110 jardov za prvem naju. Seveda če ga dotle ne bo nihče prekosil.

SMUČARSKI TEDEN V GARMISCH-PARTENKIRCHENU

Spet trofeja za Sailerja

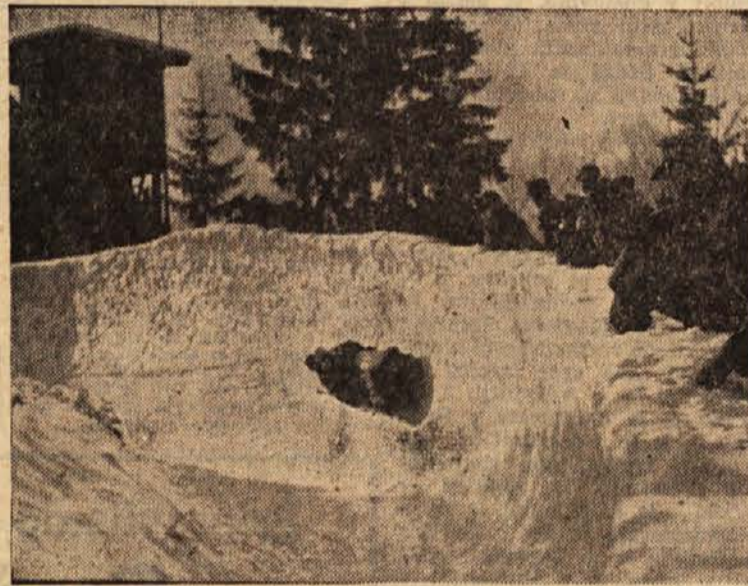
Garmisch-Partenkirchen, 1. febr. Danes so v okviru tako imenovanega Mednarodnega smučarskega tedna v Garmischu tekmovali v veleslalomu. Na poznani olimpijski progi je pri moških zmagal Avstrijec Sailer, trikratni zmagovalac iz Cortine. Progo je presmučal v času 2:09 min. s precejšnjim naskokom pred svojim rojakom Hinterseerjem — 2:11,4, tretji je bil Švicar Sutter — 2:11,5.

V tekmovalstvu žensk je zmagala Francozinja Thérèse Leduc, ki je 1600 metrov dolgo progo z 26 vrticami presmučala v času 1:38,2 min, druga Kanadčanka Lucille Wheller 1:40,2, tretja pa je bila Italijanka Carla Marchelli 1:40,8, ki se ji na njeni letošnji tretji tekmi ni posrečila tudi tretja zmaga.

V moški štafeti 4 x 10 km je zmagala švedska štafeta v postavi Gunarsson, Elsson, S. Larsson in A. Larsson v času 2:13,06 ure pred finko z 2:14,07 in poljsko z 2:15,52. Jugoslovanska štafeta se je plasirala na 14. mesto s časom 1:06,01 druga Finska 1:09,57, 3 x 5 km so slavile zmago Švedinje s časom 1:00,02, druga Finska 1:00,57, tretja Vzhodna Nemčija 1:02,36.

VZTRAJNOST

Neki plavalec iz Paragvaja, Gilberto Ruiz, je plaval nepretrgoma 165 ur in 15 minut. Ostal je živ.

Bob sodi med najbolj privlačne zimske športe. Posnetek je iz Garmischa, kjer sta zmagala Nemca Ostler in Pöseinger (na sliki)

Tudi ljubljanci so videli vrhunsko alpsko smučanje. V četrtek popoldne so na Šišenskem hribu nastopili skoraj vsi najboljši slovenski alpski smučarji v slalomu. Startal je tudi Mulej, ki pa si je kot mnogi drugi s padcem zapravljal plama. Tako je pri članih zmagal Jeseničan Kunšič pred Matvetžem Lukancem, Nograškom itd. Nograškom itd. Od člani pa je 2000 gledalcev navdušila Slavica Zupančič. Na sliki je Tine Mulej

Brzjojavke

BEograd, 1. febr. — Upravni odbor Atletske zveze Jugoslavije je na današnjem sestanku razpravljaval o pripravah atletov in atletinj za evropsko prvenstvo 1956 in olimpijske igre leta 1960. Na tem sestanku so izročili pismena priznanja za uspehe v Melbournu Mihaliču, Lorigerju, Račiću, Radoševiću, Usenikovi, Mugoši in Lerneru. Mihalič je razen tega dobil uro, Loriger in Račić pa kristalni vazli.

MOSKVA, 1. febr. — Na šahovskem šampionatu SZ je prišel v vodstvo vele mojster Spaski s 5,5 točke po VIII. kolu pred Taljem 5 (1), Aroninom in Petrosjanom 4,5 (1), Keresom in Holmovom po 4,5, slede Toluš 4 (2), Bronstein 4 (1), Boleslavski in Nežmetdinov 4, Korėnoj 3,5 (2), Tajmanov in Furman po 3,5 itd.

BRUSelj, 1. febr. Na mednarodnem prvenstvu Belgije v namiznem tenisu, ki se bo začelo jutri v Bruslju, bodo sodelovali namiznoteniški igralci in igralke Škotske, Francije, Vzhodne in Zahodne Nemčije, Nizozemske, Jugoslavije, Bolgarije, Luxemburga, Italije, Anglije in Belgije.

BEograd, 1. febr. Nogometno moštvo GVKS iz Varaždev bo v Jugoslaviji gostovalo 15 dni. Nogometniški poljske armade bodo prispele v Split 3. ali 4. t. m., kjer se bodo pripravljali na prvenstveno sezono. Pri nas bodo odigrali tekmi s Hajdukom 17. t. m. v Splitu in pozneje v Beogradu s Partizanom.

BEograd, 1. febr. — Jugoslovanski namiznoteniški igralci bodo ta mesec odigrali v Belgiji, Franciji in Italiji več mednarodnih tekem. Dne 8. t. m. bo srečanje Belgija : Jugoslavija. Harangozo in Vogrinč bosta iz Bruslja odpotovala v Francijo, kjer bosta skupaj z Dolinarjem odigrala v mestu Rennes 11. in 12. t. m. tekmo z reprezentanco Francije. Dolinar, Barlovič, V. Marković in Hrbud bodo sodelovali 9. in 10. t. m. na mednarodnem prvenstvu Italije.

ISČIEM SAMEGA SEBE PATRICK QUINTIN

Čeprav so se vsi po vrsti resno držali, sem imel vtis, da so prav dobro razpoloženi. To razpoloženje je morda povzročil izlet in pa zadovoljstvo, da se bodo lahko po opravljeni ceremoniji modro držali, kakor da bi bili bogve kako važni, ali pa morda tudi to, ker so nemara imeli najboljši namen položiti roke na milijone dolarjev, ki jih je zapustil rajnikl Friend.

Ko so se vsi razposedli na svoja mesta v salonu in so bili že pripravljani na sejo, se je na pragu pojavil Maughut. Obstal je za sekundo, dve, nato pa pristopil k naši skupini, k družini Friendovih in k meni, ki smo bili z odvetnikom vred zbrani vzdolž mize. Maughut je stisnil roko vdovi.

Potem se je približal meni in prav slinilo vohal, kakor da bi hotel zaznati tudi le najmanjši duh po tobaku ali po alkoholu, ki bi me bila izdala.

Zares sem se vrnil v pravo življenje, — sem dejal, da bi ga prepričal.

Toliko bolje. Nikarte misliti, da smo prišli sem iz samega pohlepa po denarju. Denar ni važen. Teža morda niti naš veliki Friend ni razumel. Kakšen pomen naj ima denar, če je treba zanj žrtvovati svoje lastno življenje? Ali ni večjih darov? Mi smo srečni. Kadar je Ligi potreben denar, ji ga kdo izmed njenih članov preskrbi. Mi nočemo nobene pogodbe, s katero bi vlečili uma-

zani denar v odnose med nami in našim tovarišem in ki bi bila pravzaprav ovira za vrnitev izobčence na tir pravega življenja.

Maughut je z roko zamahnil in člani sekte so v zboru zapeli. Ganjen je potem dolgo govoril, da bi oživil spomin na moralo pokojnega gospoda Frienda in dal izraza veselju vseh spritno mojega spreobrnjenja.

— A zdaj, — je končal, — nam bo drago, da slišimo od samega Gordona Frienda Tretjega izredne stihe, ki jih je napisal v povečkanje moralnega življenja njegov nikoli pozabljeni oče. Gospod Gordon Friend bo recitiral njegovo odo.

Od ljudi v salonu se je utrgal aplavz. Babica, ki je sedela kraj mene, se je začela potihoma smejati. Pobit sem pogledal Seleno in Friendove. Vsi so bili mirni in so gledali v tla. Bili so videti hudo ganjeni. Tedaj se je Seleno v naglici ozrla vame in mi neopazno namignila. Res, več mi ni bilo treba, da sem se znova znašel. Dvignil sem se, kakor me je prej naučila gospa Friend, in začel recitirati stihe s svečanim glasom, kakor je s podobnim pravkar govoril Maughut.

Nisem še zaključil zadnje kitice, ki sem jo recitiral še posebno mojstrsko, ko je Maughut spet pristopil k meni. S težavo je prikrival svoj bes. In vendar me je zmagovito potrepil po rami in mi potisnil pero v roko ter me prosil, naj podpisem obveznico o moralnem življenju, ki naj bi veljala do mojega poslednjega diha.

Pero mi je drhtelo v roki. Za hip sem okleval. Ko bi podpisal dokument, bi se postavil na stran Friendovih in se znašel z njimi vred v vseh mogočih, še neznanih nevarnostih. Seleno je spazila mojo zadrego in se je naglo dvignila, kakor obsedena od žarečega zanosa, ter me je prijala za roko.

— Podpiši, Gordy, ljubezen moja. Odpovej se strupenega alkohola za vselej.

Gozdno gospodarstvo Nazarje

prodaja naslednja

MOTORNA VOZILA

TOVORNI AVTO ZNAMKE »OM-ORION« nosilnosti 8 ton

TOVORNI AVTO ZNAMKE »BEDFORD« nosilnosti 4 tone

TOVORNI AVTO ZNAMKE »CHEVROLET« (prekucnik) nosilnosti 3 tone

Motorna vozila so dnevno na ogled pri gornjem podjetju. Cena kamionov je dostopna.

IZREDNA PRILOŽNOST ZA NAKUP

279

Upravni odbor podjetja razpisuje mesto

direktorja

Gradbeno remontnega podjetja — Bovec

Pogoji: Gradbeni tehnik ali delovodja z večletno prakso v vodstvu podjetja. Prednost imajo kandidati s pooblastilom za vodstvo gradbenih del.

Ponudbe z opisom strokovne prakse pošljite Občinskemu ljudskemu odboru Bovec najkasneje do 18. februarja 1957.

278

Računovodstva gospodarskih organizacij, pozor!

Izšla je naša velika izdaja:

»PREDPISI O ZAKLJUČNEM RAČUNU GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ ZA LETO 1956«

Mihaila Štekiča, Nenada Butaša, Blažije Pajoviča, Slavka Lisavca in inž. Mihaila Puletiča, v redakciji ing. Božidara Raceja z vsemi pojasnilni, uredbi, navodilom, registrom predpisov, primeri za izdelavo zaključnega računa itd. Izdaja je v latinici — cena 850 dinarjev

OBRAZCE ZA ZAKLJUČNE RAČUNE ZA LETO 1956

smo začeli prodajati v kompletih v vseh naših prodajalnah. Posamezne obrazce prodaja le naša prodajalna v Beogradu, Maršala Tita ulica 66, tel. 20-639

Pripravljamo:

»PREDPISE O RAZDELITVI CELOTNEGA DOHODKA GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ« z zveznim družbenim planom za l. 1957 in z ostalimi predpisi o gospodarskem sistemu

Inž. Božidarja Raceja in Dragomira Zivančevića, svetnika Sekretariata za splošne gospodarske posle Zveznega izvršnega sveta. Naročninska cena 550 dinarjev

Vse naše izdaje — obrazce in knjige prodajajo v vseh knjigarnah v FLRJ in naše prodajalne: v Beogradu, Maršala Tita 66, tel. 20-639 — Zeleni Venac 10, tel. 24-932; v Zemunu, Maršala Tita 11, tel. 37-083; v Novem Sadu, Zmaj Jovina 22, tel. 27-26.

»SAVREMENA ADMINISTRACIJA«

ZALOŽNIŠKO-TISKARSKO PODJETJE - BEOGRAD Prizrenska 8 — pošt. predal 479 — tek. rač. 1031-T-582

408

Maughut je bil iznenaden spritno take nepričakovane živahnosti. Pogledal je Seleno, a njenega ljubeznivega nasmeha in zanosa, ki ji je žarel z obraza, ni prenesel. Tudi on je klonil. Napetil sem moral vse živce, da se nisem naglas zasmejal. Sklonil sem glavo in z leve roko podpisal Gordona Rantona Frienda Tretjega.

Seleno je tedaj spet sedla in si zadovoljno oddahnila. Maughut je dvignil dokument in zamahal z njim pred prisotnimi kakor z zastavo. Še zmeraj s papirjem v roki je spet dal znamenje, naj zbor zapoje slovesno zahvalnico.

Mar je bilo že vse pri kraju? Tako zlahka? Ali se je gospod Maughut udal neizbežnosti? Ali pa je morda pripravil drug premišljen napad in bo vsak hip udaril po nas in nas strli?

Natanko sem ga pogledal in se zavedel, da je bila ta druga misel prava. Maughut ni bil človek, ki bi se kar tako udal v nekaj, kar bi mu bilo v škodo. Tak prav gotovo ni bil. In ta gotovost me je zbegal.

OSEMNAJSTO POGlavJE

— Zdaj gospoda, se lahko zabavamo, — je napovedal Maughut. — Gospa Friend bo dovolila, da svoj prosti čas prebijemo ob njenem čudovitem bazenu. Ali imate vsi kopalne obleke?

Vsi so v zboru pritrdili. Potem so se dvignili, počepotali s nogami, prestavili stole in me obkolili, da bi mi izrazili svoje veselje, ker sem postal njihov tovariš. Ko so me tako po vrsti pozdravljali, sem opazil dva neznanca, ki sta vstopila v sobo, nekam čudno pogledavala okrog sebe, a obstala ob vhodu. V meni je nastal sum. Prvi je bil videti starejši. Bil je sivih las in koža na licih se mu je povešala, vsa nagubana in prepletena z drobnimi rdečimi žilicami. Drugi je bil mnogo mlajši, večji, in je odločno gledal predse. Spritno njega mi je prišlo na misel, da ne spada med tiste, ki jih Maughut zbira v Ligi.

DNEVNE NOVICE

Danes sveže morske ribe. Opozorjamo ljubitelje narave, da bo razstava ptic pevk na Paljanski gimnaziji v nedeljo, 3. februarja zvečer neprekinjeno zaključena.

GLEDALISKA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

DRAMA
Moliere: »Sola za moše«, izsiljena ženitev. Abonma H.
Nedelja, 3. februarja ob 18: P. Gollia: »Jurček«. Predstava za mladino in otroke.

OPERA
Sobota, 2. februarja ob 19.30: Offenbach: »Hoffmannove pripovedke«. Izven in za podeželje.

Sprememba nocojnje predstave v Operi Tenorist Josip Sutej je zaradi bolezni odpovedal za noč napovedano gostovanje v operi »Rigoletto«.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Levstikov (Sentsjakovski) trg 1
Sobota, 2. februarja ob 17: Tauffer-Novy: »Moja in živali«. Samo za odrasle. Prvič v sezoni.

Ročne lutke
Resljeva cesta 28
Nedelja, 3. februarja ob 17: A. Papler: »Rudobni graščak«.

Prodaja vstopnic za vse predstave v obeh gledališčih vsak dan (razen nedelje) od 10-12 v Upravi, Resljeva cesta 28, telefon 32-020, in pol ure pred vsako predstavo (tudi ob nedeljah) pri gledališki blagajni.

IZ NOVEGA MESTA
»KRKA«: italijanski film »Kruh, ljubezen in ljubosumje«. V glavni vlogi Gina Lollobrigida in Vittorio de Sica.

VESTI IZ TRBOVLJE
»DELAJSKI DOM«: ameriški film »Kile divjane«. V glavni vlogi Clark Gable in Loretta Young.

»SVOBODA - TRBOVLJE II«: avstrijski film »Zdaj smo pa tam«.

RAZNAŠALKE

za raznašanje časopisa za Sisko, Bežigrad, Jarše in Smartinsko cesto - sprejme takoj

UPRAVA LJUBLJANSKEGA DNEVNIKA, Ljubljana, Kopitarjeva 2/I

VESTI IZ KRANJA

PRESEKOVNO GLEDALIŠČE
Nedelja, 3. febr. ob 16: Aristofanes: »Lisistrata«. Izven in za podeželje.

KINO
»STORŽIČ«: ob 16, 18 in 20 ameriški barvni film »V srcu mladosti«. V glavni vlogi Doris Day in Frank Sinatra.

Z BLEDA
Ameriški barvni film »Bosonoga grofica«. Predstavi ob 17 in 20. V glavni vlogi Ava Gardner, Humphrey Bogart, Valentina Cortese, Edmond O'Brien in Rossano Brazzi.

Z JESENIC IN OKOLICE

Zdravniško dežurno službo na Jesenicah ima dr. Stanka Rosenstein, Javorniška pot.

Brivsko dežurno službo ima v nedeljo, 3. februarja Novak Janko, brivski salon, Javornik, Kidričeva cesta.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Sobota, 2. febr. ob 19.30: G. E. Lessing: »Emilia Galotti«.
Nedelja, 3. febr. ob 14.30 in 19.30: A. T. Linhart: »Ta veseli dan ali Matiček se ženi«.

RADIO: premiera mehiškega filma »Trije pustolovci«. Predstavi ob 18 in 20.

»PLAYBOY«: angleški film »Tri korako do vešale«. Predstavi ob 18 in 20.

ZIROVNICA: avstrijski film »Strup v živalskem vrtcu«. Predstava ob 19.30.

DOVJE - MOJSTRANA: ameriški barvni film »Peke izpod ničle«. Predstava ob 20. V glavni vlogi Alan Ladd.

IZ PTUJA

MESTNI KINO: ameriški film »Na spaki meji«. Predstavi ob 18 in 20.30. V glavni vlogi John Wayne.

IZ MURSKÉ SOBOTE

PARK: ameriški film »Rdeča reka«. Predstava ob 20. V glavni vlogi Montgomery Clift in John Wayne.

»Knjigovodstvo«

KNJIGOVODJE!
Izšla je številka 2, 3 in 4 Priročnika za knjigovodje

»KNJIGOVODSTVO« (Priloga časopisu »Knjigovodstvo«), v katerem so obširno prikazani in obdelani primeri obdelave zaključnih računov za leto 1956:

Industrijskih, gospodarskih organizacij, prodajalen proizvodnih podjetij, kmetijskih organizacij, trgovinskih gospodarskih organizacij, gozdnih gospodarstev, gospodarskih organizacij s pavšalnim obdavčenjem, izdelava poročila o poslovanju.

List dobivajo le stalni naročniki, gospodarske organizacije, knjigovodje!
Pravočasno se naročite na komplet »Knjigovodstva«, mesečnik, štirinajstdnevnik - priročnik za knjigovodje s ceno 8500 dinarjev letno.

Redakcija in administracija časopisa »KNJIGOVODSTVO« v Beogradu, Ulica Pop Lukina 1, poštni predal 403, tekoči račun 10-KB-2-2-1001, telefon št. 25-584.

RADIO LJUBLJANA

Sporod za soboto, 2. februarja
Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00 in 22.55.

5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni sporod) - vmes od 6.30-6.40 Reklame in obvestila - 7.10 Zabavni zvoki - vmes od 7.20 do 7.25 Naš jedilnik - 8.00 Zaključek oddaje - 11.00 Igra Ljubljanski pesni sekstet, poje Zlata Gašperšič - 11.15 Dober dan, otroci! (Koroška narodna: Gozdni škrat) - 11.30 Skladbe slovenskih avtorjev - 12.00 Wolfgang Amadeus Mozart: Simfonija št. 41 v C-duru »Jupiter« - 12.30 Kmečka univerza: Ing. Mirko Peterne! Kako je z rezo drobnih živali pri nas - 12.40 Zabavna melodije - 13.15 Filip Bernard: Jutrnja zarja (Venček narodnih) - 13.30 Od arje do arje - 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike - 14.35 Zeleli ste poslušati! - 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 15.40 Novi filmi - 16.00 Glasbene igranke - 17.10 Kaj bo prihodnji teden na sporedu - 17.30 Zabavna in pesna glasba na tekočem traku - 18.00 Okno v svet: Kamerun - 18.15 Umetne in narodne pesmi poje Gorenjski vokalni kvintet - 18.30 Jezikovni pogovori - 18.45 Zaplešimo in zapojmo - 19.00 Radijski dnevnik - 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame - 20.00 Nestroy: »Lumpaci Vagabundusi« - 21.10 Za ples in razvedrilo - 22.15 Oddaja za naše izseljence - na valu 327,1 m - 22.15-24.00 UKV program: Plesna glasba - 23.00-24.00 Oddaja za tujino - na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

II. program
12.30 Komorni koncert - 13.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved - 13.15 Za staro in mlado (sporod zabavne in lahke glasbe) - 14.20 Ljubljanska kronika in obvestila - 14.25 Mali orkestralni koncert - 15.00 do 15.15 Napoved časa, poročila in vremenska napoved - 22.15-24.00 Plesna glasba.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJI

KINO »KOMUNA«

Ameriški cinemascopski film

»DO PEKLA IN NAZAJ«

Predstave ob 15, 17, 19 in 21. - V glavni vlogi Audie Murphy. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 in od 14 dalje

KINO »UNION«: zaprt!

KINO »SLOGA«: Premiera amer. barvnega filma »Ura obračuna«. Predstava ob 15, 17, 19 in 21. V glavnih vlogah Anne Baxter in Jeff Chandler. Ob 10 matineja istega filma.

KINO »VIČ«: amer. film »Mali vohunček«. Predstava ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Bob Hope.

Prodaja vstopnic v vseh treh kinematografih od 9.30 in od 14 naprej, za matinejo v kinu »Sloga« pa od 9 dalje.

KINO »SOČA«: ameriški barvni film »Borba za posest«. Predstava ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic samo od 14 naprej.

MLADINSKI KINO LM. Kotnikova 8 predvaja teško barvno risanko »Česarjev slavček«. Predstavi vsak dan ob 10 in 15.

KINO »SISKA«

Italijanski film

»Oprosti mi«

V glavni vlogi Bar Vallone in Antonella Luaidi. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

KINO »LITOSTROJ«: Italijanski barvni film »Ošabje«. Predstavi ob 16 in 20. V glavni vlogi Kirk Douglas, Rossana Podesta in Silvana Mangano. Prodaja vstopnic uro pred začetkom prve predstave.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški barvni film

»Črni labod«

Tednik. V glavni vlogi Tyrone Power in Maureen O'Hara. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

»ELMA«

TOVARNA ELEKTROMATERIALA - CRNUCE

sprejme takoj

tri strojne tehnike

Pogoj: Odslužen vojaški rok. Plača po tarifnem pravilniku.

Pismene ponudbe je treba poslati na naslov.

281

»IRIS«

INDUSTRIJA ZA PREDELAVO RIB

IZOLA

proda zaradi tipizacije svojih vozil po ugodnih pogojih

osebni avto znamke

»Fiat-Topolino 500«

generalno obnovljen

Vse potrebne podatke daje reflektantom uprava podjetja dnevno od 8. do 14. ure v svojih prostorih ali prek telefona št. 43.

277

ZVEZNA ZUNANJETROVINSKA ZBORNIKA

objavlja

REZULTATE NATEČAJA

za ureditev jugoslovanskega paviljona na sejmu v Poznaju leta 1957

I. nagrado je dobilo delo z geslom S 3777 ing. arh. Iva Peniča in slikarja Eda Murliča iz Zagreba.

II. nagrada je bila podeljena delu z geslom X 61611 ing. arh. Milorada Cvetiča in konzultantov ing. arh. Milana Pališakoga, Branka Pešiča in Slobodana Janjiča iz Beograda.

III. nagrado je dobilo delo z geslom 00000 ing. arh. Zdravka Gmajnerja iz Zagreba.

Natečajna komisija

435

De-De TOALETNO MILO

FLEK slovi za čiščenje mastnih madežev in ga lahko kupiš v vseh trgovinah, ki prodajajo mila. Pazi na znamko FLEK.

TEJNAT BELL kozmetična maska napravi tvoj obraz mladosten in svež. Zdravi nekaj minut za masko, preden greš v družbo in ne bo ti žal.

KONCERTI

V ponedeljek, 4. februarja, koncert za rumeni abonma. Dirigent Cedric Dumont, solist pianistka Maureen Jones. Sporod: Respighi: Stari napeti in plasi; Mozart: Simfonija v A-duru; Rahmaninov: 2. koncert za klavir in orkester; Ravel: Španska rapsodija. V torek, 5. februarja koncert za repzinji (oranžni) abonma z istim sporodom.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi nenadomestljive žene in mamice

Julije Mugerli, roj. Trešen

se toplo zahvaljujemo vsem darovalcem cvetja in vsem, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti. Se posebno zahvala družbenim organizacijam Kanala in Avča, godbi iz Anhovega ter zastopniku Sveta za prosveto in kulturo Oktajnega ljudskega odbora Nova Gorica ter ravnatelju gimnazije v Kanalu za prisrčne in tople besede ob odprtem grobu, kakor tudi vsem, ki so neposredno pomagali v najtežjih trenutkih.

Avče, 30. januarja 1957. Zalujoci: mož Kristjan, hčerki Breda in Mira ter ostalo sorodstvo.

JOZE SEME

iz Hrastnika upokojenec na rudniku

Pogreb drugega pokojnika v soboto, dne 2. februarja ob 15 na Dolsko pokopališče.

Zalujoca žena z otroki in ostalo sorodstvo.

MIHAEL BOSTELE

novinar »Večera« v Celju

Pogreb bo v soboto popoldne v Ljubljani na pokopališču v Stepanji vasi.

Dobrega tovariša in požrtvovalnega družbenega delavca bomo ohranili v trajnem spominu.

DRUŠTVO NOVINARJEV LRS PODRUŽNICA CELJE

VINKO POZNAJALŠEK

v jami obrata Trbovlje dne 30. januarja 1957 zaradi nenadnega zruška smrtno ponesrečil

Vestnega in dobrega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Trbovlje, 31. januarja 1957.

Kolektiv rudnika rjavega premoga Trbovlje-Hrastnik

»Knjigovodstvo«

KNJIGOVODJE!

Izšla je številka 2, 3 in 4 Priročnika za knjigovodje

»KNJIGOVODSTVO« (Priloga časopisu »Knjigovodstvo«), v katerem so obširno prikazani in obdelani primeri obdelave zaključnih računov za leto 1956:

Industrijskih, gospodarskih organizacij, prodajalen proizvodnih podjetij, kmetijskih organizacij, trgovinskih gospodarskih organizacij, gozdnih gospodarstev, gospodarskih organizacij s pavšalnim obdavčenjem, izdelava poročila o poslovanju.

List dobivajo le stalni naročniki, gospodarske organizacije, knjigovodje! Pravočasno se naročite na komplet »Knjigovodstva«, mesečnik, štirinajstdnevnik - priročnik za knjigovodje s ceno 8500 dinarjev letno.

Redakcija in administracija časopisa »KNJIGOVODSTVO« v Beogradu, Ulica Pop Lukina 1, poštni predal 403, tekoči račun 10-KB-2-2-1001, telefon št. 25-584.

SOFOKLEJ na filmskem platnu

V kanadskem Stratfordu je Tyrone Guthri postavil na oder nad 2000 let staro Sofoklejevo tragedijo »Kralj Edip« — v letošnji sezoni jo bomo videli tudi v ljubljanski Drami — potem pa je režiral še filmsko verzijo te predstave. Stratfordska predstava je bila na majhni, preprosti, skoraj abstraktni sceni — igralci so ves čas nosili maske — skoraj vse dejanje pa se je odvijalo za odrom. To je antična tragedija o kralju, ki je nevede ubil lastnega očeta, se oženil z materjo in nazadnje propadel. Na odru in na filmskem platnu ima tragedija izredno dramatično moč in prevzame gledalca. Maske je režiser izbral za to, da so stopnjevale tragiko. Spočetka so imeli gledalci vtis, da maske dušijo tekst, sčasoma pa so se nanje povsem navadili, pišejo ocenjevalci filmske priredbe »Edipa«.

Za boljše razumevanje stratfordske predstave je pripravil režiser ugodno besedo, v kateri je označil antično dramo kot neke vrste versko manifestacijo svojega časa, zasnovano na mitoih, izročilu in zgodbah, ki so o njih stari Grki menili, da so pomembni s stališča preteklosti, sedanjosti in bodočnosti človeka.

Za stratfordsko predstavo je uporabil Guthri prevod irskega pisatelja Williama Butlerja Yeatsa in ni skušal prilagoditi »Kralja Edipa« modernim dramati. Film sicer ni fotografirana gledališka predstava, vendar režiser ni skušal pripraviti gledalca s filmskimi sredstvi o tem, da se tisto, kar gledajo, tudi »zares dogaja«; nasprotno, poudaril je obredni značaj drame.

KINO v pragozdu

Film je osvojil že ves svet. Celo v najbolj težko dostopne afriške pragozdove je prodrli. Filmska karavana, ki pride k Bušmancem, je lahko trdno prepričana, da se bo zbralo zvečer pred platnom celotno prebivalstvo kraja in okolice. Filmski industriji se nudijo tu še velike gospodarske možnosti, zato angleški producenti temeljito proučujejo to »tržišče« in skušajo dokončno ugotoviti, kakšni filmi so tej publiki najbolj všeči.

Ugotovitve, do katerih so prišli zlasti po daljšem proučevanju v Severni Rodeziji, so v marsikaterem pogledu presenetljive. Ljudje iz gozda nikakor ne sedijo pred platnom tako mirno kot na primer Evropejci. S kričanjem in smehom spremljajo vse, kar vidijo. Pretep na platnu pripravi vso dvorano do divjega gestikuliranja, včasih pa spravi gledalce celo na noge. Posnetki evropskih mest z zgradbami in prometom povzročijo glasne

zgodbo. Zensko, ki je nastopala v filmu, so proglasili za pokvarjeno, ker ni svojega moža prej vprašala, ali lahko hodi k poduku. Učitelj pa je seveda vrgel nanjo svoje oči, saj je počeval samo njo. Film so prireditelji končno le rešili, ker so pred vsako predstavo pojasnili, da je zakonski mož privolil v poduk in da je stalno stal ob strani, čeprav ga na platnu ni videti.

Grozne gangsterske zgodbe, ki evropskim gledalcem naženejo strah v kosti, spravijo preproste gledalce samo v kroh. Tudi tragični vojni filmi imajo enak učinek. Omembe vredno pa je, da ta publika bolj ceni črno-beli film kakor barvnega.

»Mož z zlatimi ključi« je naslov filma, ki ga snema podjetje »Regina Filmsonor« v režiji Lea Joannona in v igralci Pierre Fresnay. Gil Vidal in Grégoire Aslan v glavnih vlogah.

vzkliče presenečenja in živahne komentarje. Dejanja nepoštenih ljudi, ki so v filmih z Divjega zahoda tolikokrat na platnu, odklanjajo z odločnimi protesti.

Poleg tega pa je obisk filmske predstave za preproste ljudi tudi velik družabni dogodek. Neprekinjeno govorijo, znance, ki prihajajo v temi, pozdravljajo z velikim truščem, zraven pa stalno menjujejo mesta, da bi se lahko pogovorili z znanci. Samo neznaten del gledalcev lahko sledi daljši zgodbi. Če se gledalci utrudijo od vtisov, se odpravijo domov. Dostikrat se celo zgodi, da predvajajo potujoči kinematografi filme, ki so dosegli v Evropi izreden uspeh, proti koncu že kar praznim klopem.

Presenetljiv učinek filma pri primitivnem ljudstvu je treba vsekakor iskati v brezpogojnem zaupanju v tisto, kar se jim prikazuje. Zaradi tega filmi, ki so doživeli pri nas v Evropi uspeh, včasih sploh ne dosežejo pričakovanega učinka, ker so pretežki za dojemljivost preprostih ljudi, ali pa zato, ker jim prikazujejo stvari, ki jih ne poznajo. Zato je težko snemati filme, namenjene izključno »pragozdnemu« prebivalstvu, ki bi jim nekaj umljivo povedali, hkrati pa bi izpolnjevali tudi svojo civilizacijsko poslanstvo. Zanimajo jih le osebe in stvari iz njihovega sveta. Moderni vojni prizori, na primer pomorske bitke, ki jih prikazujejo tedniki in vojni časili, jih sploh ne zanimajo, velik stanovanjski blok pa je zanje vedno bolnišnica.

Osebnost med fantom in dekleto, ki izmenjujejo pomembne poglede, takoj dojamemo in v dvorani se čujejo vzkliki: »Ona igra z očmi!« V vzhodni Afriki so posneli film za boj proti nepismenosti. V njem učitelj pojasnjuje neki domačinki tiskane črke v knjigi; na veliko presenečenje avtorjev so ta film povsod smatrali za ljubezensko

Spremembe pri RANKU

Filmsko delo je že od nekdaj zategnana zadeva, v Evropi še veliko bolj kot v Ameriki, zlasti pa še, odkar je dobil film z iznajdbo televizije resnega tekmeča. Tako je v zadnjih osmih letih v Veliki Britaniji letno število filmskih gledalcev nazadovalo od 1914 na 1182 milijonov, medtem ko se je število ljubiteljev televizije zvišalo od približno 500.000 v letu 1948 na 6 milijonov lani.

Medtem ko so spočetka mislili, da bo mik televizije hitro popustil, je zdaj ugotovila družba Rank, da ima angleška televizija okoli milijon gledalcev letne prirastke. V krajih, kjer je posebno mnogo televizijskih sprejemnikov, se je obisk v kinematografih v minulih polovici leta zmanjšal za nadaljnjih 10 odstotkov. Pri vsem tem pa tarejo angleško kinematografijo še visoki davki, saj odtegnejo davčne oblasti kinematografom od vsega prometa približno tretjino.

Družba Rank, ki je bila zavzeta zadeva, v Evropi še veliko bolj kot v Ameriki, zlasti pa še, odkar je dobil film z iznajdbo televizije resnega tekmeča. Tako je v zadnjih osmih letih v Veliki Britaniji letno število filmskih gledalcev nazadovalo od 1914 na 1182 milijonov, medtem ko se je število ljubiteljev televizije zvišalo od približno 500.000 v letu 1948 na 6 milijonov lani. Medtem ko so spočetka mislili, da bo mik televizije hitro popustil, je zdaj ugotovila družba Rank, da ima angleška televizija okoli milijon gledalcev letne prirastke. V krajih, kjer je posebno mnogo televizijskih sprejemnikov, se je obisk v kinematografih v minulih polovici leta zmanjšal za nadaljnjih 10 odstotkov. Pri vsem tem pa tarejo angleško kinematografijo še visoki davki, saj odtegnejo davčne oblasti kinematografom od vsega prometa približno tretjino.

Jacques Becker režira v francosko-italijanski koprodukciji film o slovitim detektivu »Arsenu Lupinu«, glavni igralci pa so Robert Lamoureux, Huguete Hue in Lieselott Pulver.

V francosko-italijanski koprodukciji in v režiji Jacquesa Tatija (na sliki v levem kotu), ki igra hkrati glavno vlogo, snemajo v Italiji film »Moj stric«.

Tudi v Beogradu »MARTY«

Proti koncu minulega leta je beograjsko podjetje za uvoz in izposojanje filmov »Morava« praznovalo desetletnico obstoja. V proslavo tega jubileja je »Morava« priredila v Beogradu festival svojih najboljših filmov, ki jih bo izposojala v sezoni 1957. V sedmih dneh, kolikor je trajal festival, je »Morava« predvajala sedem svojih najboljših filmov, ki so že ali pa bodo kmalu predvajani v naših kinematografih.

Gledalci so dobili anketne liste in vsakdo je zapisal, kateri film je po njegovem mnenju najboljši. Od skupno 205 oddanih anketnih listov je sedem prikazanih filmov razvrščeno takole: »Marty« 65 glasov, »Poletni poptep« s Katherine Hepburnovo in Rossanom Brazzjem 50 glasov, »Ne kot tujec« 39 glasov, francoski film »Marijana moje mladosti« in sovjetski film »Dvanajsta ura« vsak po 19 glasov, Hitchcockova barvna kriminalka v vista-visionu »Ujemite tatu« z Grace Kelly 9 glasov in »Vera Cruz« 5 glasov.

Zdi se, da bolj objektivnega plasmaja glede na umetniško vrednost filmov ne bi mogla doletiti niti žirija, sestavljena iz filmskih strokovnjakov. In še to: ko bi »Morava« vedno imela takšen izbor filmov kot v svojem jubilejnem tednu!

Kadar se odpravi režiser John Ford na Divji zahod, nastane nadpovprečen film westernske zvrsti. Tudi o »Raziskovalcih«, njegovem najnovejšem filmu te vrste, pravijo kritiki, da je vse od filma »Shane« najboljša kavbojka. V filmu nastopa Fordov najljubši igralec John Wayne, zraven njega pa prvič tudi njegov sin Pat.

Francoski film lani

Leto 1956 je bilo za francosko filmsko proizvodnjo tako glede števila filmov kakor njihove umetniške kvalitete izredno plodno. Posneli so nad sto filmov, kar je za francoske ateljeje rekordno število. Pariški časopis »Arts« je v eni izmed zadnjih števil razvrstil najboljše francoske filme z letnico nastanka

1956. Avtor sestavka je naštel pet velikih in sedem dobrih filmov.

Veliki filmi so: »Noč in megle« (režiser Alain Resnais), »Obsojenec je zbežal« (režiser Bresson), »Skozi Pariz« (režiser Autant-Lara), »Bog je ustvaril žensko« (režiser Vadim). Oznako dobrih filmov pa so dobili: »Pariški hotel Palace«, »Mesto obtožuje«, »Cas ubijalcev«, »Blizu Adena«, »Bob Flambeur«, »Ljudje brez ugleda« in »Ta prekleti smrkač«.

Z mnenjem časopisa »Arts« se seveda vsi ne strinjajo, ker so izpustili take filme, kot »Gervaise«, »Smrt na tem vrtu«, »Boljši delež« in »Temu pravimo zora«.

Domala vsi filmski kritiki pa sodijo, da so jih razočarali filmi, od katerih so si obetali največ. To so Carnéjev »Zemlja, iz katere prihajam«, režiserski debut Gérarda Philipa »Till Eulenspiegela« in »Oprostite nam žalivce«.

Kot razveseljiv pojav naj omenimo dejstvo, da je vrsta tako imenovanih drugorzrednih filmov dosegla zavidanja vredno obrtno dognanost in tudi dokajšnjo mero resnosti. Največ zaslug za to si lastijo mladi režiserji, ki skušajo celo iz manj zahtevnih scenarijev navzlic majhnim finančnim sredstvom narediti kolikor toliko dobre filme. V Franciji namreč le malokateri režiser dobi več kot eno priložnost, da pokaže, kaj zna. Matura filmskega režiserja torej ne pozna popravljalnih izpitov...

Filmski DROBIŽ

Cedalje več je v naši državi kinematograf, ki so opremljeni z aparaturo za predvajanje filmskega snemalnika. Tako lahko gledamo v ljubljani kinematografih: Komuni, Uloinu, Viču in Triglavu. Pred kratkim je bila v beograjskem kinematografu »Partizan« premiera filmskega filma »Dolina nasilja«. V Zagrebu prikazujejo že več tednov ameriški film »Carmen Jones«, ki bo v kratkem na sporedu v Trbovljah in Novem mestu. V prvi polovici 1957. leta bodo odprli nove kinematografe s cinemascopejskimi aparaturni v Šabcu, Krševcu, Pulju in morda še kj.

Argentinska vlada ni sprejela predloženega osnutka predpisov o domačem filmu. Posledice so se prave kmalu pokazale. Novejši filmski ateljeji v Argentini »Estudios Cinematograficos« so že od začetka januarja zaprti. Nad 4000 delavcev, tehnikov, nameščencev in umetnikov je že no ostalo brez dela. Edini film, ki ga snemajo v Argentini, je švedsko-argentinski film »Fondal življenja« v režiji Arne Mattsona in z Nicolò Bergerjevo v glavni vlogi.

Angleška cenzura je odklonila preimenovalje filma »Specijalci« v »Kraljevo posteljo«, češ da bi ta naslov neposredno žalil angleško kraljevo družino. V Ameriki bodo ta film prikazovali pod naslovom »Prime in jazz«. Kakor smo že poročali, igra princesa Laurence Olivier, njegova soproigralka pa je Marilyn Monroe.

Mlada ameriška igralka Debbie Reynolds, ki nam je ostala v spominu iz filma »Ona je vedela, kaj hoče«, trenutno snema kar dva filma: »Tammy« in »Ščepec veselja«. V obeh filmih bo seveda peša, pisala in igrala.

»Manuel« je naslov filma, ki ga bo posnel režiser Ivan Fox-wall v Španiji. Za glavne vloge je izbral Trevorja Howarda, Pedra Armendariza in Elso Martinelli.

Podjetje »Warner Bros Pictures« bo posnelo film »Sayonara«, v katerem bo igral glavno moško vlogo Marlon Brando. Scenarij je adaptacija znamenitega istoimenskega Michenerjevega romana. Po izjavi režiserja Joshua Logana bodo posneli na japonskem vse zunanje prizore.

»Kraljica Kelly« je naslov nemega filma, ki ga je leta 1926 Erich von Stroheim posnel v Ameriki. Francosko premiero pa je doživel film šele lani decembra v Parizu, se pravi natanko po 30 letih, ker je Stroheim takrat zaradi spora s producenti prepovedal prikazovanje filma v Franciji. Film je dosegel veličanski uspeh, za kar ima največji zaslug nosilka naslovne vloge Gloria Swanson.

NEUKROČENO MESTO

RADO KRAGELJ
MILAN MAVER

244 Financar je odprl usta, da bi raportiral — sprva niti opazil ni, kaj se godi. Ko je videl izbuljene oči plešastega financarja, sedečega za svojo pisalno mizo, se je ozrl naokrog: omare so bile odprte in prazne, slik na stenah ni bilo več, v sobi so stali tuji ljudje s pištolami v rokah... Za hip se je nasmehnil, potem pa je rekel: »A... tako...« Mirno je stopil v kot sobe in sedel na stol.

245 Bojan je preščinil telefonski vod in za bilčal obema financarjema, da ne smeta obvestiti Italijanov prej kot po petnajstih minutah. Igor, Bojan in Vasja so poslednji odšli iz sobe in financarja zaklenili vanjo. Stopili so iz veže na cesto in skoraj trčili v tri karabinjerje, patroljo, ki se je bila na svojem obhodu ustavila, da si odpočije in se pod napuščem zaščiti pred snežnim metežem.

246 Karabinjerji se niso niti zmenili za ljudi, ki so stopili iz financarske stavbe. Igor, Bojan in Vasja so se razgledali naokrog: zaščitne skupine so odšle, kamion je že davno odpeljal orožje v varno skrilališče, od koder bo prepeljano k partizanom. »Pojdimo!« je rekel Bojan in stopil naprej. »Poglej!« je šepnil Igor. Nad njimi se je počasi odprlo okno sobe, v kateri sta bila zaprta financarja.

UFUS in koprodukcija

Beograjsko podjetje za proizvodnjo filmov UFUS je sklenilo s pariško družbo Les Films Modernes dolgoročno pogodbo za snemanje koprodukcijkih filmov. Obe družbi sta sodelovali že pri filmu »Carski sel«. Po pogodbi med njima bodo v vseh bodočih koprodukcijkih filmih nastopali v glavnih vlogah jugoslovanski in francoski igralci. Podobno načelo bo veljalo tudi pri zaposlitvi tehnične osebja. Skupno z neko italijansko družbo pa namerava UFUS posneti po Puškinovi noveli »Dubrovski« barvni cinemascopejski film. Eno izmed štirih glavnih vlog bo igral jugoslovanski igralec, ki pa še ni določen. Film bodo začeli snemati letošnje pomlad. Nadalje se UFUS pogaja tudi s sovjetskimi in češkimi družbami za snemanje koprodukcijkih filmov.